

Sak 4/24 Uttalelser

1	U1 Like rettigheter for alle med funksjonsnedsettelse!	2
2	U2 Vi har ikke glemt transkampen!.....	4
3	U3 Styrk retten til lik utdanning for videregåendelever fra distriktet	5
4	U4 En bortglemt minoritet	7
5	U5 Jobb for unge	8
6	U6 Bedring av kriminalomsorgen for kvinner og unge	9
7	U7 Forby inkasso i helsevesenet	11
8	U8 Legalisering av bruk av psykedeliske stoffer i medisinsk behandling.....	12
9	U9 Alle barn har rett til skolegang - uten mobbing!	14
10	U10 Nedvekst- en ny samfunnsretning	15
11	U11 SU's manglende skeive politikk.....	18
12	U12 Legalisering for trygghet	19
13	U13 Ungdomskriminalitet- Et strukturelt problem	21
14	U14 Ein rettferdig pensjonsordning no!.....	23
15	U15 Solidaritet med Palestina	25
16	U16 Verden er større enn Europa	26
17	U17 SUs løsninger for gutta	29
18	U18 Vi trenger bedre regulering av KI og teknologi!.....	31
19	U19 Kulturpolitikk i nyliberalismens tidsalder	32
20	U20 Vern om retten til privat kommunikasjon	35
21	U21 Offentlege pengar – offentlig kode	36
22	U22 Ja til selvbestemmelse over eget liv - ja til aktiv dødshjelp!.....	38

23 U1 Like rettigheter for alle med 24 funksjonsnedsettelse!

25 *Forslagsstiller: Innlandet Sosialistisk Ungdom*

26 Norge er et av de landene i verden som er mest likestilt. Dette betyr likevel ikke at det ikke
27 finnes rom for forbedring. Et område hvor forbedring er viktig er rettighetene til
28 funksjonsnedsatte personer. I 2013 ratifiserte Norge FN konvensjonen om
29 funksjonsnedsatte personers rettigheter. Samtidig så er denne fortsatt ikke tatt inn i norsk
30 lov og man ser flere områder i norsk forvaltning som ikke følger denne konvensjonen.

31
32 Måten staten behandler funksjonsnedsatte i dag, skaper forskjellsbehandling mellom ulike
33 typer funksjonsnedsettelse. Dette kan man spesielt se gjennom NAVs
34 bestemmelsesprosess om hvem som får hvilken type sosial støtte og tilrettelegging. NAV
35 har nemlig ulike kriterier for at man skal kunne få støtte eller tilrettelegging. Disse kriteriene
36 handler vanligvis om hvilken type funksjonsnedsettelse som får en viss type tilrettelegging.
37 I de fleste tilfeller vil dette si at rullestolbrukere eller de med nedsatt gangfunksjon, får
38 lettere tilgang på støtte - til for eksempel bil og andre transportmuligheter, enn de med
39 nedsatt armfunksjon eller med usynlige funksjonsnedsettelse. Her sender NAV ut tydelige
40 signaler om at å ikke kunne løfte eller bære noe ikke er like utfordrende, selv om begge
41 disse funksjonsnedsettelsene hindrer et selvstendig liv.

42
43 Funksjonsnedsatte blir hindret av staten i grunnleggende menneskerettigheter, og det er
44 svært få som er klar over det. For eksempel hva gjelder "rimelig tilrettelegging", hvor det å
45 bli nektet rimelig tilrettelegging i følge FN konvensjonen er diskriminering. Med rimelig
46 tilrettelegging menes "nødvendig og hensiktsmessig endring og justering som ikke
47 innebærer en uforholdsmessig eller utilbørlig byrde (...)" NAV nekter flere
48 funksjonsvarierende nordmenn i dag rimelig tilrettelegging, blant annet gjennom å ikke
49 dekke omsøm av klær for funksjonsnedsatte personer. Omsøm blir ikke dekket i Norge,
50 som fører til videre hindring for funksjon, skaper større vanskeligheter og kan bidra til en
51 arena for mobbing. Det er ikke noe mer uforholdsmessig eller utilbørlig å dekke omsøm enn
52 å dekke syng av nye klær, men det hindrer at de med nedsatt funksjonsevne kan "nyte og
53 utøve" sine grunnleggende rettigheter på lik linje med alle andre.

54
55 Hvis NAV hadde hatt en mer nyansert og personlig søknadsprosess som fokuserer mer
56 individuelt når det gjelder støtte og tilrettelegging, så kunne flere fått den hjelpen de
57 trenger. Dette handler ikke om å minske noen sine rettigheter, men å åpne opp for mer lik
58 tilrettelegging for alle funksjonsnedsatte.

59
60 I dagens Norge kan vi ikke godta at staten hindrer full utøvelse av en gruppe mennesker
61 sine rettigheter. Det å kunne leve sitt liv til å fullestste er noe velferdsstaten skal legge til
62 rette for, uansett hva slags funksjonsnedsettelse man har, synlig eller usynlig.
63 Forskjellsbehandlingen av funksjoner kan ikke fortsette slik den er i dag.

SAK 4/24

INNSENDE UTTALELSER TIL SUS 30. ORDINÆRE LANDSMØTE

64 **SU krever**

- 65 • At konvensjonen for funksjonsnedsatte personers rettigheter skal komme inn i
- 66 menneskerettighetsloven.
- 67 • At NAV oppdaterer sin søknadsprosess til å være mer nyansert og personlig, slik at
- 68 man ikke glemmer det etiske i det byråkratiske.
- 69 • At tilrettelegging skal dekkes likt for alle funksjonsnedsettelse.

70

71 U2 Vi har ikke glemt transkampen!

72 *Forslagsstiller: Innlandet Sosialistisk Ungdom*

73 Forskjellsbehandlingen som transpersoner opplever i det norske helsevesenet i dag, er
74 skremmende. I Norge er vi glad i å skryte av likestillingsnivået vårt, vi skryter av graden av
75 velferdstjenester vi har, og allikevel er det vanlig at transpersoner unngår å dra på
76 legevakta, eller bestille legetimer.

77
78 Norske leger og sykepleiere har ingen obligatorisk undervisning i deres utdanning om
79 transhelse, og hvordan transpersoners fysiske og psykiske helse bør behandles i forhold til
80 cispersoners helse. Vi vet at transpersoner har andre helsemessige behov enn cispersoner,
81 og at disse behovene ikke blir ivaretatt av dagens nasjonale helsetilbud.

82
83 I dag er det ekstremt vanskelig å få fysisk kjønnsbekreftende behandling gjennom den
84 norske stat. Det er bare ett sted i Norge man kan gjøre det, og det er gjennom NBTK -
85 nasjonal behandlingstjeneste for kjønnsinkongruens. NBTK og deres monopol er en av de
86 største transpolitiske debattene som har tatt sted i Norge. Rikshospitalets ignoranse
87 ovenfor pasientklagene denne behandlingstjenesten har på seg er skremmende, og det er
88 på tide at helsetilsynet gjennomfører jobben sin, og gransker denne avdelingen.

89
90 Transpersoner opplever også en helt annerledes diskriminering i helsevesenet enn det
91 andre grupper gjør. Dette bunner i at mange ser på transpersoner som en "ny" ting, selv om
92 vi vet at det ikke er det. Det er fortsatt en majoritet av helsevesenet som ikke har
93 tilstrekkelig kunnskap om transpersoner og deres helseutfordringer. Mangelen på kunnskap
94 gjør at transpersoner ofte møter fordommer, hatefulle ytringer, useriøsitet og et ekstremt
95 ukomfortabelt miljø, når man er på sitt svakeste - nettopp når man trenger helsehjelp. Slik
96 kan vi ikke ha det. Norge må rett og slett holde seg for gode for dette, om vi skal fortsette å
97 kunne skryte av velferdsstaten vår. En velferdsstat som ikke ser de sårbare
98 minoritetsgruppene i samfunnet vårt og deres behov, er ikke en velferdsstat vi kan være
99 hundre prosent stolte av. SU må gå foran med en knyttneve i været, for å vise den skeive
100 bevegelsen at dette er et problem, og det er slettes ikke noe vi har glemt.

101
102 **SU krever:**

- 103 • Sikre en ny, revidert og utvidet nasjonal faglig retningslinje for behandling av
104 transpersoner.
- 105 • Innføre en tredje juridisk kjønnskategori, og sørge for at ikke-binære transpersoner
106 har like pasientrettigheter og krav på utredning på lik linje som binære
107 transpersoner
- 108 • Innarbeide obligatorisk undervisning på kjønnskjevhet utdanningsløp for
109 helsepersonell, samt andre yrker som jobber med barn og unge.
- 110 • Avskaffe rikshospitalets behandlingsmonopol, og sørge for behandlingstilbud til
111 kjønnskeive i alle helseregionene i landet
- 112 • Styrke internt kompetansenivå, både i SU og SV på transhelse, i SU blant annet
113 gjennom de nye målene i handlingsprogrammet.

114

115 U3 Styrk retten til lik utdanning for
116 videregående elever fra distriktet

117 *Forslagsstiller: Nordland SU*

118 Ulik tilgang til utdanning er en urettferdighet som rammer tusenvis av unge i
119 distriktsNorge. Når ungdommer fra slike kommuner skal over i videregående skole står de
120 ofte fremfor to valg; Skal de velge utdanningstilbud på nærskolen, eller måtte flytte i en
121 alder av 15/16 for å bli borteboere.

122
123 Mange borteboere sliter økonomisk, må jobbe ved siden av studiene, og mister kontakt
124 med familie og venner. I Nordland viser en undersøkelse at blant borteboere er det dobbelt
125 så mange som hjemmeboende som sjeldent eller aldri får hjelp med lekser hjemme.

126
127 Alle burde ha rett til lik utdanning. Men det er ikke slik for alle om man må ta et valg mellom
128 å flytte eller ta en annen linje enn du selv ønsket. Det er noe Sosialistisk Ungdom ikke kan
129 akseptere.

130
131 I 2023-2024 mottok over 24 000 elever borteboerstipend, som viser omfanget av problemet
132 med manglende utdanningstilbud i distriktene. I Nordland viser tallene at 3 av 10 av alle
133 videregående elever er borteboere.

134
135 Det er også et sammenfallende problem for mange av de samme distriktskommunene hvor
136 elever må flytte fra for å gå på videregående, at de har et fraflytningsproblemer og sliter
137 med å sikre seg kvalifisert arbeidskraft.

138
139 Om ungdommer ønsker å bli i nærmiljøet, og jobbe i hjørnesteinsbedriftene, burde det ikke
140 være behov for fraflytting. Det er behov for tilpasning.

141
142 **Steigenmodellen**

143 Selv om kommunen ikke har ansvar for videregående skole, kan den likevel spille en viktig
144 rolle i arbeidet med å legge til rette for desentraliserte utdanningstilbud.

145
146 I Steigen har de prøvd ut et utdanningstilbud som er tett koblet til det lokale næringslivet.
147 Unge får mulighet til å ta utdanning der de bor, og de opparbeider seg kompetanse som er
148 relevant for arbeidsmarkedet på hjemstedet.

149
150 Modellen for videregående opplæring går ut på at elevene er utplassert i bedrift fra første
151 dag. Den gir en tilpasset fagopplæring med mer læretid enn vanlige lærlinger har. Elevene
152 er sikret læreplass i fire år og får lønn i bedriften fra oppstart. Etter det fjerde året tar
153 elevene fagbrevet. Den nærmeste videregående skolen skal ha fagansvar for opplæringen i
154 fellesfag. Bedriftene har ansvaret for opplæringen i programfag. I praksis vil det bety at
155 elevene møtes for fellesfag 2 dager i uken de første to årene, og går resten av tiden i
156 fagopplæring i bedrift.

SAK 4/24

INNSENDE UTTALELSER TIL SUS 30. ORDINÆRE LANDSMØTE

157 Å ha et slikt desentralisert utdanningsløp betyr at man trenger at skolene ikke trenger å
158 fylle en hel klasse med hver enkelt linje, men heller at yrkesfagelevne i en klasse kan ta
159 hver sin linje, såfremt det er en bedrift som kan ta på seg fagopplæringen.

160
161 Forskning fra prosjektet med steigenmodellen viser redusert frafall blant gruppen som tok
162 denne typen utdanning, men og generelt at færre ønsket å flytte fra kommunen både blant
163 de i 9. og 10. klasse, men og de som fullførte fagbrev. Dette viser at en slik type
164 distriktsvennlig videregående opplæring er et gode for elever og for distriktskommuner.
165 Flere kommuner burde få mulighet til å teste ut modellen, og om det gir en god effekt
166 burde modellen gjøres tilgjengelig i alle landets kommuner.

167
168 **SU vil:**

- 169 • at Steigenmodellen blir tilgjengelig for alle elever i Norge

170

171

U4 En bortglemt minoritet

172

Forslagsstiller: Nordland SU

173

Mennesker med funksjonsnedsettelse utgjør 15-18% av Norges befolkning, til tross for dette blir de stadig vekk underprioritert i dagens politikk.

174

175

176

FNs Konvensjon om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD) er i dag den eneste av FNs konvensjoner som ikke er inkorporert i norsk menneskerettslov.

177

178

179

Norge er langt unna universelt utformet. Over 90% av eksisterende boliger i Norge er ikke fysisk tilgjengelige for rullestolbrukere. Dette tvinger mange inn i dårlige boligløsninger.

180

181

Bygninger som er tilrettelagt for personer med funksjonsnedsettelser, fungerer også bedre

182

for alle andre.

183

184

Brukerstyrt personlig assistanse (BPA) er en ordning som gir mennesker med funksjonsnedsettelse en brukerdefinert praktisk bistand til å gjøre ting som andre kan gjøre selv, men når 70% av brukere, og 100% av brukere under 18 år er nødt til å nedprioritere fritid og sosialt liv for å ta bruk av denne ordningen, kan det virke som det som egentlig skal være et hjelpemiddel også blir et hinder.

185

186

187

Forskning viser også at hele 64% av unge med nedsatt funksjonsevne ikke fullfører

188

videregående opplæring, sammenliknet med rundt 15% av befolkningen for øvrig.

189

190

Det disse eksemplene viser, er at dette er en gruppe mennesker som blir i alt for liten grad hørt og ivaretatt av dagens politikk. Vi i SU har også en lang vei å gå for å påse at deres behov og rettigheter prioriteres mer. Norge skal være et samfunn med like muligheter for alle, og for å oppnå det må vi ha en fungerende funksis-politikk.

191

192

193

SU vil:

194

- Inkorporere CRPD i Norges menneskerettslover
- Jobbe videre for å forsikre at Norge blir universelt utformet
- Jobbe aktivt for å hindre både praktisk og sosial ekskludering mot mennesker med funksjonsnedsettelse
- Gjøre BPA mer tilgjengelig og tilpasset brukerens behov.

200

201

202

203

204

205

U5 Jobb for unge

206

Forslagsstiller: Oslo SU

207

Antallet ungdom mellom 15-17 år med deltidsjobb har gått ned fra 75% til 50% de siste tjue årene. Hovedsakelig handler dette om at det er vanskelig for denne aldersgruppen å få jobb fordi arbeidsgivere krever at man har både erfaring og at man er over 18 år.

210

211

Bydelenes og kommunenes tilbud om kommunale sommerjobber er gode, og det er mange unge som har god nytte av disse tilbudene hvert eneste år. Disse tilbudene må utvides og styrkes for å skaffe flere ungdommer jobberfaring som igjen øker muligheten for å få en fast deltidsjobb.

215

216

Mulighetene for å få seg jobb slår skjevt ut, og ungdom med innvandringsbakgrunn sliter mest med å få seg jobb. Denne problematikken ser vi også i arbeidslivet for øvrig. En jobsatsing for ungdom som retter seg særlig mot levekårsutsatte områder og områder med høy innvandrerandel vil kunne gjøre en forskjell.

220

221

Dagens ungdom er framtidens arbeidskraft, og da er det svært demotiverende at ditt første møte med arbeidslivet er avslag på alle søknader. Det gjør også at unge i mye mindre grad får mulighet til å utforske hva de liker og ønsker å jobbe med i framtida.

224

225

Det handler i bunn og grunn om medborgerskap og å skape trygghet i arbeidslivet, både nå og i framtida.

226

227

228

SU vil:

229

- Bevilge mer midler til landets kommuner som sikrer et jobbtilbud for unge for å gi de en vei inn i arbeidslivet, der levekårsutsatte områder prioriteres
- Fortsette satsingen på sommerjobber og utvikle flere sesongsbaserte jobber
- Utvikle jobbsøkerkurs spesielt retta mot unge i samarbeid med, og senere i regi av, kommunene

230

231

232

233

234

235 U6 Bedring av kriminalomsorgen for kvinner og
236 unge

237 *Forslagsstiller: Oslo SU*

238 Kriminalomsorgen i Norge har flere utfordringer og mangler når det gjelder behandlingen
239 av kvinner og unge innsatte. Til tross for Norges rykte for progressive fengselsforhold,
240 klarer ikke systemet å møte de spesifikke behovene for kvinners og unges rehabilitering og
241 reintegrering tilbake i samfunnet.

242

243 For kvinner i fengsel, er en av de fremste bekymringene mangel på tilgang til
244 kjønns spesifikke behandlingsprogrammer og støtte for problemer som er særlig relevante
245 for dem, som mental helse og omsorgsoppgaver. Situasjonen blant kvinnelige innsatte i
246 norske fengsel er svært alvorlig. I 2022 ble 57 av 88 selvmordsforsøk begått av kvinner. I
247 tillegg til at vi vet at omsorgssvikt, overgrep og vold preger livene til de innsatte før
248 soningen, og at på tross av at kvinner og menn opplever omkring like mye mishandling før
249 de soner, er kvinner i større grad utsatt for seksuelle overgrep. Hele 57% av kvinnelige
250 innsatte har vært utsatt for seksuelle overgrep i voksen alder, og 42% ble utsatt for det
251 samme som barn. En så prekær situasjon blant kvinnelige innsatte krever ressurser og
252 midler til spesifikk rehabilitering og ivaretagelse. Men kvinnelige innsatte møter et system
253 som er designet hovedsakelig for menn, noe som kan gjøre deres vei til rehabilitering mer
254 komplisert og mindre effektiv.

255

256 Kvinner utgjør kun 6% av innsatte i dag, men det er nesten 300 kvinner som har krav på et
257 verdig tilbud. Kvinner og menn har ikke lov til å sone sammen, som gjør at det nordligste
258 soningstilbudet for kvinner i Norge ligger i Trondheim. Det er absurd at kvinnene i halve
259 landet vårt står uten soningstilbud i nærheten av der de bor, som er et premiss for god
260 ivaretagelse av de innsatte.

261

262 Når det gjelder unge lovbrytere, er det en mangel på tilstrekkelige ressurser og programmer
263 som er tilpasset deres unike utviklingsbehov. Statistikken viser at unge som først er
264 mistenkt eller dømt, ikke får den hjelpen og rehabiliteringen de har behov for, da antall
265 gjengangere har økt kraftig. Fra 2015 til 2018 økte antall gjengangere fra 88 til 182. Unge
266 innsatte behandles ofte mer som voksne enn som individer i en kritisk fase av deres
267 utvikling, noe som kan forverre eksisterende problemer og øke risikoen for tilbakefall. Det
268 er også en bekymring for at det ikke alltid legges nok vekt på utdanning og yrkesopplæring,
269 som er avgjørende for å gi unge en realistisk mulighet til å bygge en fremtid utenfor
270 kriminalitet.

271

272 For unge straffedømte er overgangen tilbake til samfunnet etter endt soning en kritisk fase.
273 Uten tilstrekkelig støtte og oppfølging, kan denne overgangsperioden være svært
274 utfordrende, med høy risiko for tilbakefall. Det er derfor viktig at kriminalomsorgen
275 samarbeider tett med andre offentlige etater og frivillige organisasjoner for å sikre en
276 helhetlig tilnærming til reintegrering.

SAK 4/24

INNSENDE UTTALELSER TIL SUS 30. ORDINÆRE LANDSMØTE

277 Det er også et økende fokus på alternative straffemetoder, som elektronisk overvåkning,
278 samfunnsstraff, og andre tiltak som tillater lovbrøtere å sone sin straff utenfor
279 fengselsmurene. Disse alternativene kan tilby flere fordeler, blant annet ved å opprettholde
280 lovbrøterens bånd til familie og samfunn, samt redusere kostnadene og utfordringene
281 knyttet til overbefolkning i fengsler.

282
283 Kriminalomsorgen i Norge for kvinner og unge trenger forbedringer for å sikre at alle
284 innsatte mottar den støtten og de tjenestene de trenger for effektiv rehabilitering og
285 reintegrering i samfunnet. Dette inkluderer behovet for mer fokus på kjønns spesifikke og
286 alderstilpassede tilnærminger, samt styrking av ettervernstiltak for å støtte en vellykket
287 overgang tilbake til samfunnet. Gjennom kontinuerlig evaluering og tilpasning av praksis og
288 ved å lytte til erfaringer fra både innsatte og fengselansatte, kan kriminalomsorgen
289 arbeide mot humane og effektive soningsforhold som bedre tjener både de innsatte og
290 samfunnet som helhet.

291

292 **SU krever:**

- 293 • Innføre andre straffeformer for barn enn fengsel, som ungdomsstraff.
- 294 • Øke bemanningen i fengsel
- 295 • Stanse all langvarig isolasjon i fengsler, og føre en isolasjonspraksis i tråd med
296 menneskerettighetene og FNs torturkomité sine anbefalinger.
 - 297 ○ Tallfeste et minimumsantall timer innsatte skal ha utenfor cellen.
- 298 • Styrke målrettede og helhetlige forebyggende reaksjoner og rehabiliteringstilbud
299 for unge som begår kriminalitet, og øke kunnskapen om ungdomskriminalitet hos
300 fagpersoner.
- 301 • Sikre at kvinnelige innsatte i hele landet har soningstilbud i nærheten av der de bor.

302

303

U7 Forby inkasso i helsevesenet

304

Forslagsstiller: Trøndelag SU

305

Fra november 2021 til november 2022 sendte de regionale helseforetakene i Norge ut 213

306

130 inkassosaker. Inkassobyråene tok inn 24 464 585 kr på disse sakene. Det offentlige

307

helsevesenet benytter seg altså av inkassobyråer, som betyr at de oppretter inkassosaker

308

på egenandeler folk ikke har betalt innen fakturafristen, gjennom private inkassobyrå. Får

309

man et inkassokrav har man to uker på å betale regningen. Hvis man ikke har mulighet til å

310

betale kravet, legger de på høye gebyrer, og til slutt får man en betalingsanmerkning. Det

311

kan blant annet føre til at man får avslag på søknad om lån og forsikring, og på jobbsøknad.

312

Hvis man ikke kommer til enighet med inkassobyrået kan de hente inn beløpet ved å trekke

313

personen i lønn eller trygd, og i verste fall gjennom tvangssalg av for eksempel eiendom.

314

Det offentlige helsevesenet lar de private inkassobyråene tjene store penger på at vanlige

315

folk ikke har mulighet til å betale for nødvendig helsehjelp innen fakturafristen.

316

317

Folk med dårlig råd blir også syke. Folk med dårlig råd trenger også helsehjelp. Og vi kan

318

ikke akseptere at folk med dårlig råd straffes for å ta imot nødvendig helsehjelp. Det er

319

nettopp dette den norske velferdsstaten er bygd for å unngå. Noe av det viktigste i

320

velferdsstaten er at alle, uavhengig av inntekt og økonomisk situasjon, skal ha lik tilgang på

321

helsetjenester. Det er derfor vi betaler skatt, og ikke trenger svindyre forsikringer nå vi skal

322

føde eller har knekt foten. Når egenandelene blir til store inkassokrav har vi ikke lenger lik

323

tilgang på helsetjenester, fordi det da blir mye dyrere og mer utilgjengelig for de med

324

allerede dårlig råd. Det økonomiske stresset og at man kanskje må la være å dra til legen

325

gjør ikke syke folk friskere. Ordningen gjør syke sykere, og folk med dårlig råd får enda

326

mindre å rutte med. Den norske velferdsstaten med offentlig sykehus og helsetjenester

327

man bare betaler små egenandeler for, er ikke bygd for at private selskaper kan ta ut profitt.

328

329

Sosialistisk Ungdom aksepterer ikke at det offentlige legger til rette for at private

330

inkassobyråer tar ut profitt på at folk trenger helsehjelp, og krever derfor at det blir lagt ned

331

forbud mot at det offentlige helsevesenet benytter seg av inkassobyråer.

332

333

333 U8 Legalisering av bruk av psykedeliske stoffer i 334 medisinsk behandling

335 *Forslagsstiller: Østfold SU*

336 Den nåværende kriminaliseringen av psykedeliske stoffer hindrer pasienter i å få tilgang til
337 potensielt livsforvandlerende behandling. Dette er spesielt urettferdig for de som lider av
338 alvorlige psykiske lidelser og ikke har hatt nytte av tradisjonelle behandlinger. Sosialistisk
339 Ungdom ser på legaliseringen av bruk av psykedeliske stoffer i medisinsk behandling som et
340 viktig skritt mot en mer human og effektiv helsepolitikk. Den økende graden av
341 vitenskapelig informasjon viser potensialet disse stoffene har for å behandle en rekke
342 psykiske lidelser, som PTSD, depresjon, angst og avhengighet.

343
344 I dag finnes det tilfeller av ulovlig bruk av psykedelika i terapi, der pasienten skaffer stoffet
345 selv, og såkalte "undergrunnsterapeuter" fungerer som "trippssittere". Disse har ikke
346 nødvendigvis noen bakgrunn som helsepersonell, og har ofte ingen annen kunnskap enn
347 det de har lest seg opp på selv. Dette kan føre til potensielt farlige situasjoner, fordi man
348 aldri er helt sikker på hva man får i seg, og ikke nødvendigvis vet hvordan man skal håndtere
349 en uforventet situasjon. Vi tror at legalisering av medisinsk bruk av psykedeliske stoffer vil
350 tillate bedre regulering og kvalitetssikring av disse behandlingsformene. Det vil også gi
351 helsepersonell muligheten til å utforske og utvikle nye terapeutiske metoder som kan ha
352 betydelig positiv innvirkning på folks liv.

353
354 Vi må samtidig være forsiktige med å unngå misbruk, og sikre at bruk av disse stoffene skjer
355 under streng medisinsk tilsyn. For eksempel ved at behandlingen kun skjer på et sykehus. Vi
356 må også sørge for at legaliseringen ikke fører til økt kommersialisering av medisinske
357 behandlinger, som kan føre til økt ulikhet i tilgangen til helsetjenester.

358
359 Sosialistisk Ungdom oppfordrer til en kunnskapsbasert tilnærming til bruk av psykedeliske
360 stoffer i medisinsk behandling, med fokus på å fremme pasienters rettigheter, sikkerhet og
361 velvære. Vi støtter derfor lovgivningsmessige endringer som tillater bruk av disse stoffene
362 under streng medisinsk veiledning og forskning, og vi forplikter oss til å arbeide for å
363 fremme et helsevesen som er rettferdig, tilgjengelig og inkluderende for alle.

364
365 **Vi vil**

- 366 • Sørge for en mer kunnskapsbasert tilnærming til bruk av psykedeliske stoffer i
367 medisinsk behandling
- 368 • Sørge for at legaliseringen ikke fører til økt kommersialisering av behandling
- 369 • Legalisere bruk av psykedeliske stoffer i medisinsk behandling
- 370 • Utforme et strengt regelverk for hvilke kriterier som gjelder om man skal få innvilget
371 en slik type behandling.

372 **Litteraturliste:**373 [https://tidsskriftet.no/2018/11/oversiktsartikkel/psykedeliske-stoffer-i-behandling-av-angst-](https://tidsskriftet.no/2018/11/oversiktsartikkel/psykedeliske-stoffer-i-behandling-av-angst-depresjon-og-avhengighet)
374 [depresjon-og-avhengighet](https://tidsskriftet.no/2018/11/oversiktsartikkel/psykedeliske-stoffer-i-behandling-av-angst-depresjon-og-avhengighet)375 [https://www.forskning.no/hjernen-medisiner-psykiske-lidelser/kan-behandling-med-](https://www.forskning.no/hjernen-medisiner-psykiske-lidelser/kan-behandling-med-psykedeliske-stoffer-leve-opp-til-forventningene/2241334)
376 [psykedeliske-stoffer-leve-opp-til-forventningene/2241334](https://www.forskning.no/hjernen-medisiner-psykiske-lidelser/kan-behandling-med-psykedeliske-stoffer-leve-opp-til-forventningene/2241334)377 <https://psykologisk.no/2021/12/psykedelisk-sopp-kan-bli-ny-behandling-mot-depresjon/>378 <https://psykologtidsskriftet.no/forskningsintervju/2020/12/mdma-sett-fra-psykologstolen>379 [https://www.nrk.no/buskerud/xl/_hakon-lever-av-a-vaere-tripsitter--vil-helbrede-psykisk-](https://www.nrk.no/buskerud/xl/_hakon-lever-av-a-vaere-tripsitter--vil-helbrede-psykisk-syke-med-ulovlig-mdma-isd-og-fleinsopp-1.15679779)
380 [syke-med-ulovlig-mdma-isd-og-fleinsopp-1.15679779](https://www.nrk.no/buskerud/xl/_hakon-lever-av-a-vaere-tripsitter--vil-helbrede-psykisk-syke-med-ulovlig-mdma-isd-og-fleinsopp-1.15679779)381 [https://www.ntnu.no/blogger/fagkomblogg/2022/06/23/ivar-goksoyr-om-psykedelika-i-](https://www.ntnu.no/blogger/fagkomblogg/2022/06/23/ivar-goksoyr-om-psykedelika-i-terapi/)
382 [terapi/](https://www.ntnu.no/blogger/fagkomblogg/2022/06/23/ivar-goksoyr-om-psykedelika-i-terapi/)383 <https://www.tv2.no/nyheter/oskar-sa-opp-jobben-for-a-bli-trip-sitter/16295780/>

384

385 UG Alle barn har rett til skolegang - uten 386 mobbing!

387 *Forslagsstiller: Østfold SU*

388 Enhver elev har rett til et trygt og godt skolemiljø, fritt for krenkelser og mobbing. Skolen
389 har et klart ansvar for å bistå dersom en elev opplever utrygghet eller trakassering.
390 Dessverre ser vi en urovekkende økning i mobbetilfeller i den norske skolen.

391
392 I 2024 rapporterer 15,7% av femteklassingene at de har blitt mobbet på skolen, ifølge
393 elevundersøkelsen. Det å bli utsatt for mobbing er en alvorlig grad av utstøtelse fra
394 fellesskapet, der enkeltpersoner aktivt ønsker å skade andre. Dette er en svært stressende
395 og smertefull situasjon som kan føre til varige traumer. Vi ser at mobbetilfellene er mest
396 utbredt i tidlig alder, og derfor må vi prioritere forebyggende tiltak allerede fra
397 barnehagealder. Dette vil bidra til å øke bevisstheten blant unge om den påvirkningen deres
398 ord og handlinger har på andre.

399
400 Det er uakseptabelt at mange elever opplever å måtte bytte skole eller til og med flytte på
401 grunn av mobbing. Dette skal ikke være normen. Vi mener at det bør være de som mobber
402 som blir holdt ansvarlige. Samtidig er det viktig å følge opp de som mobber for å adressere
403 årsakene til problemet.

404
405 Å mobbe på nettet er ofte ansett som en enklere metode sammenlignet med å gjøre det
406 ansikt til ansikt i offentligheten. Å oppleve digital mobbing kan være utmattende og
407 skremmende, ettersom man stadig må være på vakt, både i skoletiden og på fritiden. Både
408 meldinger og bilder deles raskere på nett og kan være med på å utvikle mobbingen svært
409 raskt uten at offeret i det hele tatt er bevisst på at det skjer.

410 Når vi ser at over 1 av 4 barn i alderen 9-18 år oppgir at de har opplevd at noen har mobbet
411 dem eller vært slemme på internett, spill eller mobil, er det på tide at vi tar tak i situasjonen.
412 Sammen kan vi skape trygge og inkluderende miljøer hvor alle kan føle seg sett og verdsatt.

413

414 **SU vil:**

- 415 • Øke grunnbemanningen for å oppdage og identifisere mobbing mye fortere.
- 416 • Innføre bøter for hatefulle ytringer på nett.
- 417 • Utarbeide tydelige retningslinjer for hvordan skolen skal håndtere mobbing på
418 skolen, både for mobber og mobbeoffer.
- 419 • Fremme et tett samarbeid mellom skole og kommune/fylke med målrettet arbeid
420 mot mobbing
- 421 • Legge større vekt på forebygging av mobbing fra tidlig alder i læreplanen.

422

423 **Litteraturliste:**

- 424 • [https://www.udir.no/tall-og-forskning/statistikk/statistikk-
425 grunnskole/elevundersokelsen-mobbing-5-til-10-trinn-sporsmal/](https://www.udir.no/tall-og-forskning/statistikk/statistikk-grunnskole/elevundersokelsen-mobbing-5-til-10-trinn-sporsmal/)
- 426 • [https://www.reddbarna.no/vart-arbeid/barn-i-norge/mobbing/mobbing-pa-nett-og-
427 mobil/](https://www.reddbarna.no/vart-arbeid/barn-i-norge/mobbing/mobbing-pa-nett-og-mobil/)

428

U10 Nedvekst- en ny samfunnsretning

429

Forslagsstiller: Buskerud Sosialistisk Ungdom

430

431 I 2023 ble for første gang i historien alle planetens tålegrenser kartlagt. Rapporten fra
432 Stockholm Resilience Centre viser at seks av de ni definerte områdene for planetens
433 tålegrenser er forbigått, der klimaendringer og tap av biodiversitet er mest kritisk for å sikre
434 en bærekraftig fremtid. De andre områdene der grensen er overskridet er henholdsvis
435 endret arealbruk, forandret biogeokjemiske strømmen av nitrogen og fosfor, endret bruk av
436 ferskvann, og kjemisk forurensning. De eneste områdene som fremdeles er innenfor
437 rammene for klodens tåleevne er reduksjon av ozonlaget, opphopning av aerosoler i
438 atmosfæren, og havforurensning.

439

440 Denne utviklingen skyldes først og fremst én ting: Kapitalismens evige jag etter profitt. Man
441 vet at når brutto verdensprodukt øker, altså den samlede inntekten til alle land i verden,
442 sammen med et økende materielt fotavtrykk, øker også klimagassutslippene. De
443 multinasjonale selskapene er de største synderne bak klimaendringene, men for å sette en
444 stopper for deres rovdrift på naturen, mennesker og vår felles fremtid, trenger vi en helt ny
445 forståelse av hva som er verdifullt i samfunnet. En orientering mot grønn økonomisk vekst
446 er et villspor som bygger på ideen om at vi kan fortsette forbruksfesten og utnyttelsen av
447 ressurser. Vi trenger heller en ny økonomisk og samfunnsmessig retning- vi trenger
448 nedvekst.

449

450 Som følge av kapitalismens profittjag lever vi i effektivitetens grep: mennesker blir pepra
451 med ideen om å stadig overgå seg selv, både på jobb, i sosiale settinger og innenfor den
452 private sfæren. Nedvekst kan defineres som "en planlagt og rettferdig nedskalering av
453 økonomien". Likevel er det ikke bare et økonomisk begrep, men handler om en helhetlig
454 verdirevolusjon, med reelle endringer i levemåte og forbruk. Skulle alle levd som vi gjør i
455 Norge, hadde vi trengt tre jordkloder. Vestlige lands økonomiske hegemoni en uforsvarlig
456 bidragsyter til urettferdigheten og ressursknappheten en ser i det globale sør i dag.
457 Nedvekst er veien ut av kapitalismens jag og hånd i hånd med sosialistisk ideologi og
458 kampen for arbeidernes rettigheter. I den globaliserte verden drevet av konkurranse og fri
459 kapitalflyt, står arbeidsforhold og levekår bakerst i prioriteringsrekka. Det er dessuten en
460 kjensgjerning at mennesker jobber for mye, både internasjonalt sett, men også i Norge: En
461 undersøkelse fra Statens arbeidsmiljøinstitutt viser at 22% av sysselsatte i 2019 ofte følte
462 seg utmattet etter jobb, dette tallet har økt fra 17% i 2009. SU vil innføre en annen
463 måleenhet for velferd enn bruttonasjonalprodukt, som tar for seg faktorer som livskvalitet
464 og miljøkonsekvenser, heller enn økonomisk vekst.

465 I en velferdsstat der det endelige målet om nedvekst er nådd, vil økonomien fristilles fra all
466 vekstideologi. Vi vet at jo mer kapital det er i omløp, desto høyere etterspørsel og forbruk
467 blir det. Når en økologisk og vekstfri økonomi er oppnådd, vil de fleste yrker derfor kunne
468 minske både arbeidsmengde og lønninger. Samtidig finnes det yrker i Norge i dag der dette
469 hverken er realistisk eller bærekraftig. Dermed handler ikke det å jobbe mot en vekstfri
470 økonomi først og fremst om at vanlige arbeidstakere skal tjene mindre, men heller om at de
471 i samfunnet som er best økonomisk stilt og forbruker mest av våre felles ressurser, ikke
472 lenger skal ha mulighet til det. Derfor mener SU at vi trenger en sterkt omfordelende
473 skattepolitikk og at vi må gjøre bærebjelkene ar yrker i arbeidslivet mer levelige og
474 attraktive; for mens bønder har en årsinntekt på knappe 200 000 kr, tjener
475 matvarebaronene seg rike på bondens håndverk, og mens helsevesenet bygges ned landet
476 over, henter private ut store summer profit.

477
478 Omfordelende tiltak må iverksettes for å sikre folkehelsen, klimaet og framtida. SU tør å
479 tenke nytt om vedtatte sannheter. Automatisering og robotisering av arbeidsplassene gjør
480 dessuten at behovet for arbeidskraft minker i mange sektorer. Derfor vil SU at det innføres
481 forsøksordninger med borgerlønn i Norge. Borgerlønn vil være en økonomisk overføring til
482 alle innbyggerne i staten slik at de garanteres en grunninntekt. Dette vil avbyråkratisere en
483 rekke velferdsordninger som arbeidsledighetstrygd eller andre sosiale ytelser. Samtidig vil
484 det gi frihet og økonomisk trygghet for innbyggerne. For at borgerlønn skal fungere må
485 beløpet være stort nok til at man kan leve gode liv, uten at det betyr mulighet til å forbruke
486 mer. Prosjekter med borgerlønn som er gjort i andre land viser stort sett positive effekter på
487 helse, utdanning og å redusere sosiale forskjeller. Alaska har eksempelvis hatt borgerlønn
488 for alle permanente innbyggere i over 50 år og er den eneste staten i USA der forskjellene
489 ikke har økt.

490
491 Borgerlønn er ikke et mål i seg selv, men heller et middel på veien mot en vekstfri økonomi.
492 Det handler om å innføre kortere arbeidsdager og sikre bedre livskvalitet for folk flest. Men
493 det handler kanskje aller mest om en omfordeling av goder og å gjennom dette sørge for en
494 trygg og bærekraftig framtid. En omfordelende skattepolitikk skal finansiere borgerlønnen,
495 der tiltak som å ha en maksimumsgrense på inntekt og formue burde vurderes. På sikt er et
496 samfunn fritt fra økonomisk vekst et samfunn der alle har et lavere økonomisk behov og
497 faktisk kan tjene mindre. I et slikt samfunn er ikke økonomiske ressurser lenger veien til
498 lykke og goder, men borgerlønn kan likevel være et fornuftig og naturlig sted å starte.

499
500 Et samfunn fritt fra vekstideologi er det endelige målet fordi vi vet at planetens tålegrenser
501 er nådd, og at vi mennesker forbruker mer når vi har mer. Dette forklarer hvorfor en ensidig
502 satsing på fornybar industri og grønne energikilder, er en avsporing. Gjennom en slik
503 klimapolitikk vil produksjonen bli renere, men dette hjelper lite når brotarten av
504 forurensningen kommer fra distribusjonen. Vi er nødt til å omstille noen av industriene vi
505 har, men må også være ærlige med oss selv: Energiforbruket må ned. Derfor er det både

SAK 4/24

INNSENDTE UTTALELSER TIL SUS 30. ORDINÆRE LANDSMØTE

506 nødvendig og mulig å ta en helomvending vekk fra forurensende industrier som
507 oljenæringa, uten å måtte bygge opp en tilsvarende mengde grønne industrier for å dekke
508 tapet av produksjon. Derfor må retorikken om at Norge skal bli en vinner innenfor grønn
509 industri ut av politikken og tanken om at tiden for økonomisk vekst er forbi, inn.

510

511 **SU vil:**

- 512 • At nedvekst er styringsprinsipp for økonomien
- 513 • Se på alternativer til bruttonasjonalprodukt som måleenhet for velstand, som for
514 eksempel livskvalitet målt etter HDI-indeksen
- 515 • Gjennomføre forsøksprosjekt med borgerlønn
- 516 • Innføre 6-timersdag med full lønnskompensasjon gjennom gradvis
517 arbeidstidsreduksjon
- 518 • Verne 30% av naturen i tråd med målene i den nye naturavtalen i FN.
- 519 • At norske selskap som er ansvarlige for miljøødeleggelser i andre land kan straffes
520 for denne miljøkriminaliteten i Norge. Bøtene som blir innkrevd skal gå til
521 opprydding av miljøødeleggelsen de har forårsaket.

522

523 **U11 SU's manglende skeive politikk**524 *Forslagsstiller: Troms SU*

525 Sosialistisk Ungdom er et ungdomsparti som fremmer seg som en del av den skeive
526 bevegelsen, vi fremmer oss som allierte og en organisasjon hvor å være skeiv er like normalt
527 som å puste luft, men er vi virkelig det?

528

529 SU har lenge hatt et manglende fokus på skeiv frigjøring innad organisasjonen og utenfor. I
530 USA pågår det et folkemord mot transpersoner og andre kjønnskeive, vold mot skeive
531 vokser verden rundt, og helsesystemet i Norge benekter unge kjønnskeive livreddende
532 behandling, basert på transfobiske praksiser og utdaterte regler.

533

534 SU har tatt stilling til noe av dette, vi er mot rikshospitalets behandlingsmonopol, men blir
535 dette snakket om innad SU? Nei. Innad organisasjonen blir ikke politikken diskutert, det blir
536 ikke oppfordret til å snakke opp mot transfobi og homofobi, og vi snakker lite om skeivhet
537 utenfor juni. SU har ikke tatt stilling til det pågående folkemordet i USA, vi snakker ikke om
538 sensur av litteratur om skeive og andre minoritetsidentiteter, samt forfattere med lik
539 bakgrunn. SU tar heller ikke en direkte stilling til den voksende trenden av hat og
540 diskriminering mot skeive på nettet. Vi skaper ikke et samfunn hvor skeive er velkommen
541 med å bare snakke om skeives plass under patriarkatet, vi må ta stilling til disse andre
542 problemene på lik linje vi gjør med andre problemstillinger i f.eks. feminisme, internasjonal
543 politikk og antirasisme.

544

545 SU må ha flere ressurser på vår skeive politikk, vi må endre vår interne praksis mot
546 kjønnskeive, og kunne se alle som er kjønnskeiv, ikke bare de som er ikke-binær. SU må ta
547 stilling til de reelle samfunnsproblemene og være med på å kjempe mot hat rettet mot
548 skeive. SU er nødt til å delta aktivt i kampen for skeiv frigjøring. En stor del av
549 medlemsbasen vår er skeiv, men slik som det er nå har de ikke en stemme i hvordan vi
550 driver skeivpolitikk. Slik som det er i dag har vår skeive politikk et altfor hvitt og cis kvinnelig
551 perspektiv, det er lite interseksjonalitet og ikke nok fokus på de ekte problemene i dagens
552 samfunn, dette må endres.

553

554 Å bryte ned patriarkatet er selvsagt et mål vi må oppnå i kampen for skeiv frigjøring, men vi
555 må kunne ta hånd om de problemene som er reelle utenfor patriarkatet og. Vi må kunne
556 diskutere skeivhet utenfor feministiske rammer, og se på alt i sin helhet, hvordan ellers skal
557 man kunne forebygge hat, og sikre skeive en plass i samfunnet?

558

559 U12 Legalisering for trygghet

560 *Forslagsstiller: Vestfold SU, Telemark SU, Buskerud SU, Vestland SU og Jack Schønberg*

561 Det illegale cannabismarkedet skaper i dag store problemer, helt fra planten dyrkes hos
562 bønder kontrollert av narkokarteller, til uregulerte cannabisprodukter ender opp hos norske
563 brukere. I 2021 stemte Fremskrittspartiet, Arbeiderpartiet og Senterpartiet ned
564 rusreformen, en reform som hadde gjort at Norges ruspolitikk gikk fra straff til hjelp. Likevel
565 mener SU at dette ikke er nok, og ønsker derfor legalisering av cannabis. Dette vil være
566 fornuftig av flere årsaker.

567

568 **Kriminalitetsbekjempelse**

569 En digitalisert verden, gir også en digitalisert handel. Nesten halve Norge bruker Snapchat.
570 De fleste er barn mellom 13 og 18 år, og mange er enda yngre enn det. Sosiale medier har
571 blitt en ny markedsarena for å selge dop, og politidistrikt over hele landet advarer mot
572 stadig yngre barn som er innblandet i narkotikahandel. Ifølge Ungdata-undersøkelsen fra
573 2022 har 9% av norske tenåringer brukt cannabis i løpet av det siste året. Dagens
574 kapitalistiske cannabismarked sikrer profitt til karteller og dealere, på bekostning av
575 brukere. Derfor er det viktig å få kontroll over det illegale markedet. For på det illegale
576 markedet er det ingen som kontrollerer hvem som kjøper, eller hvem som selger. Det er
577 ingen aldersgrense som regulerer at de som omsetter og forbruker er gamle nok. Det er
578 ingen åpningstider. Det er ingen kontroll på hva cannabisen inneholder, eller hvilken
579 styrkegrad den har. Forsøkene på en nullvisjon av cannabisbruk gjennom forbud og straff
580 har fullstendig feilet, både i Norge og internasjonalt. Siden en nullvisjon ikke er et realistisk
581 mål, bør vi fokusere på skadereduksjon.

582

583 SU vil at cannabis til rekreasjonell bruk skal kjøpes gjennom et statlig eid selskap med
584 monopol på salg og distribusjon. Ved at salg av cannabis blir gjort lovlig og selges på denne
585 måten, kan man sikre regulering av det. Dette med formål om å redusere skaden, og for at
586 samfunnet kan tjene inntekter på salget. Å flytte inntektene fra karteller til staten, vil gjøre
587 det vanskeligere for kriminelle gjenger å etablere seg i Norge, og dermed også kneble
588 kriminelle bakmenn. Legalisering må også inneholde nasjonale retningslinjer og
589 reguleringer som legger vekt på hvor lovlighetsgrensa for innhold av tetrahydrocannabinol
590 (THC) i cannabis går. Når myndighetene kan stille krav til sikkerhetsstandarder og
591 produktkvalitet i cannabisproduksjonen reduserer dette risikoen for forurensning og andre
592 helsemessige farer forbundet med ulovlig dyrking og produksjon. Kvalitetskrav gjør
593 produktet tryggere for brukerne.

594

595 **Sosial rettferdighet**

596 Historisk sett har kriminalisering av cannabis ført til overveiende negative konsekvenser for
597 samfunnet. Sårbare grupper utnyttet som arbeidere for det illegale markedet, og norske
598 barn under den kriminelle lavalder rekrutteres inn i kriminelle miljøer. Et reelt
599 samfunnsproblem oppstår når cannabisbruk blir hardere straffet på østkanten i Oslo, til
600 tross for mer bruk på vestkanten. Studier fra Ung i Oslo viser at nesten tre ganger så mange
601 på Oslos østkant blir tatt for narkotikaforhold enn på vestkanten. Dokumentasjonen på
602 politiets ulike tilnærming til ruskriminalitet er godt dekket. Dette viser den klare og
603 strukturelle rasismen, hvor rasifisert ungdom i praksis har økt risiko for å bli stoppet av
604 politiet og en større sjanse for å motta juridiske konsekvenser. Dette mønsteret av uheldige

605 stereotypier og profilering forsterker avstanden og reduserer tilliten mellom myndighetene
606 og sårbare ungdommer.

607
608 Cannabisbruken på østkanten foregår i større grad i det offentlige rom enn det gjør på
609 vestkanten. Dette er et direkte resultat av en inhuman boligpolitikk som har ført til at det
610 har blitt bygget små, trange leiligheter. De sosioøkonomiske forskjellene mellom øst- og
611 vestkanten gjør skillet mellom hvem som straffes for å bruke cannabis, og hvem som slipper
612 unna, enda tydeligere.

613

614 **Medisinsk bruk**

615 Cannabis har også mange bruksområder innenfor medisinsk behandling. Et eksempel på
616 dette kan være smertelindring for pasienter med kronisk sykdom. I Norge er det kun mulig å
617 få cannabis på resept. Hvis man ikke har det på resept, blir man nødt til å dra til land som
618 Nederland for å få tak i medisin til behandling. For mange er dette en stor økonomisk
619 belastning. Legalisering av cannabis vil gjøre tilgangen lettere for pasienter som trenger det
620 til medisinsk bruk. Dessuten vil en større bruk av blå resept gjøre den økonomiske
621 belastningen mindre ved at færre trenger å reise til andre land for å få tak i nødvendig
622 medisin. Det finnes mange typer cannabis, og de som ikke finnes på polet bør være
623 tilgjengelig på resept.

624

625 **Politiets ressurser**

626 At politiet straffeforfølger brukere er sløsing av tid og ressurser. Legalisering vil flytte
627 politiets jobb fra å ulovlig nakensvisitere tenåringer i forsøk på å finne spor av narkotika, til å
628 bekjempe reell kriminalitet. Det vil også fjerne stigma og skam rundt mennesker som
629 bruker rusmidler og få større åpenhet og ærlighet knyttet til rusbruk. Dette hjelper med å
630 normalisere diskusjoner om avhengighet og mental helse, noe som virkelig er nødvendig,
631 når fire av ti sier de har vegret seg fra å tilkalle ambulanse ved overdose.

632

633 Vi kommer aldri til å få et samfunn hvor ingen bruker rusmidler. Nå handler det om å gjøre
634 det så trygt som mulig for de som bruker rus.

635

636 **SU krever:**

- 637 • Legalisering av cannabis til rekreasjonell bruk
- 638 • Innføring av et statlig monopol på salg av cannabis
- 639 • Forbud mot markedsføring av cannabis.
- 640 • Nasjonale retningslinjer og grenser for THC-innhold.
- 641 • Innføring av 20 års aldersgrense på kjøp av cannabis
- 642 • Trygg og faktabasert rusinformasjon og forebygging i skolen.
- 643 • Nasjonale retningslinjer for cannabisnivå under kjøring
- 644 • Innføring av en ordning med bevilgninger for cannabissalg, på samme måte som for
645 salg og skjenking av alkohol.
- 646 • Lovverk som regulerer bruk av cannabis i offentlige rom.

647

648

U13 Ungdomskriminalitet- Et strukturelt problem

649 *Forslagsstiller: Antirasistisk utvalg*

650 Norge er et av verdens tryggeste land, men likevel ser vi en bekymringsfull utvikling innen
651 ungdomskriminalitet. Flere mindreårige begår lovbrudd nå enn før, og det er en liten
652 gruppe som begår gjentatt kriminalitet med økende alvorlighetsgrad. Samtidig ser vi en
653 offentlig debatt rundt temaet som preges av høyresidens antakelser og fordommer, hvor
654 minoritetsungdom blir syndebukken. Ungdomskriminalitet må løses politisk, og en rasistisk
655 innvandringspolitikk og polarisert debatt hvor alle innvandrere generaliseres er ikke
656 løsningen. SU mener at ungdomskriminalitet handler om sosiale forskjeller og utenforskap,
657 ikke hvem man er og hvor man kommer fra. Innvandring er ikke synonymt med
658 ungdomskriminalitet, og derfor må vi ta avstand fra den pågående retorikken.

659
660 Forebygging er den viktigste løsningen på ungdomskriminalitet. Man er ikke kriminell, man
661 blir det. Personer med innvandrerbakgrunn framstilles ofte som iboende kriminelle, og
662 derfor anses økt innvandring som noe som fører til økt kriminalitet. Vi mener den økende
663 ungdomskriminaliteten er et resultat av det kapitalistiske samfunnet. Økte forskjeller fører
664 til utenforskap, fattigdom og mangel på tilhørighet. I Danmark har "løsninger" som
665 dobbeltstraff og ghettosoner blitt vedtatt, samtidig ser vi at det er fokuset på forebygging
666 som har vært de mest effektive tiltakene. Å sørge for at ungdom ikke ender opp i
667 kriminalitet i utgangspunktet er ikke bare best for samfunnet, men også for nærmiljø.
668 Motsetningsvis er det generaliserende og institusjonell rasisme når man straffer én viss
669 gruppe strengere enn andre.

670
671 Når ungdom ikke har en meningsfull fritid og derfor mangler en tilhørighetsfølelse i
672 samfunnet, blir de ofte lette bytter for rekruttering til kriminelle miljøer.
673 Ungdomskriminalitet er et resultat av at velferdsstaten svikter. Mangel på møteplasser og
674 voksen tilstedeværelse i hverdagen fører til at kriminelle nettverk enklere kan rekruttere
675 sårbare ungdommer.

676
677 Dagens rasistiske arbeids- og boligmarkeder er også forsterkende. Faktorer som
678 trangboddhet og levekårsutfordringer styrker barrierene for deltakelse i fritidsaktiviteter,
679 og presser ungdom til å finne alternative arenaer for tilhørighet. I tillegg kreves en totalt ny
680 tilnærming til integrering. Mange som kommer til Norge får ikke tilstrekkelig støtte fra
681 velferdsstaten til å leve gode liv og møtes av rasistiske holdninger. Samtidig er det viktig å
682 ikke generalisere alle innvandrere. Ungdomskriminalitet er noe som kan ramme alle, men
683 allerede marginalisert ungdom er ekstra sårbare. Med en kraftig omfordelende, sosialistisk
684 politikk, vil forskjellene utjevnes og færre ende opp i kriminalitet.

685
686 For å kunne løse dette problemet er det kritisk å anerkjenne at ungdom som begår
687 kriminalitet er offer for større strukturelle problemer. Vi må klare å ha to tanker i hodet
688 samtidig, innføre tiltak som reduserer kriminaliteten samtidig som vi styrker
689 velferdsordninger og forebyggende tiltak. Slik det norske samfunnet ser ut i dag, må
690 politiet være en del av løsningen på problematikken. Samtidig ser vi en etnisk profilering
691 begått av politiet, som gir lav tillit hos minoritetsbefolkningen, og at avstanden mellom
692 politi og folk flest er for stor. Vi ser for eksempel at ungdom på Oslos vestkant tar mer
693 narkotika enn ungdom på østkanten, men likevel blir ungdom på østkanten oftere

694 mistenkeliggjort av politiet. Derfor kan ikke politiet utelukkende være løsningen på
695 ungdomskriminalitet, men heller en av flere instanser som både arbeider med forebygging
696 og straffeforløpet.

697

698 Sosialistisk Ungdom krever:

- 699 • Å styrke og øke relevante fritidstilbud drevet av og for ungdom i hele landet.
- 700 • Å styrke tilbud som 'Utekontakten', som driver med oppsøkende arbeid rettet mot
701 unge.
- 702 • Å øke tilstedeværelsen av trygge voksne på barn og unges arenaer som skoler og
703 fritidsarenaer. Flere heltidsansatte fritidsklubbarbeidere, utekontakter og
704 miljøarbeidere.
- 705 • Å styrke avhopperprogram som gjør det enklere for ungdom å finne en vei ut av
706 ungdomskriminalitet.
- 707 • Å styrke kriminalomsorgen, samt holde fast ved linjen om rehabilitering. Ingen
708 mindreårige skal sendes i fengsel.
- 709 • Å øke bruken av nye metoder for straff for unge, slik som ungdomsstraff og
710 hjemmesoning framfor fengsel.
- 711 • Å øke kravet om ansatte med yrker innenfor omsorg, inkludering og forståelse i
712 forebygging og straffeforløpet.
- 713 • Å innføre en kvitteringsordning, i alle norske kommuner, ved ID kontroller der
714 politiet registrerer hvem og når de kontrollerer personer.

715

716 **U14 Ein rettferdig pensjonsordning no!**717 *Forslagsstiller: Fagleg utval*

718 Ein seier at en god barndom varar heile livet, men ein god alderdom varar livet ut. I eit av
719 verdas rikaste land må folk òg ha moglegheit til å ha eit godt liv sjølv etter dei trer ut av
720 arbeidslivet. Slik er det ikkje i dag, og difor ynskjer me i Sosialistisk Ungdom ein meir
721 rettferdig pensjonsordning som sikrer ein god alderdom for alle, ikkje berre for dei rikaste.
722 Eit nytt pensjonssystem må ogso sikre at framtidige generasjonar har rett på ein like god
723 pensjon som i dag. Det varslast om ei eldrebølge, og det er mykje diskusjon rundt korleis me
724 som samfunn er nøydd til å innrette oss for å handtere ho best mogleg. Difor må me få på
725 plass ei god ordning, mens me enno har tid. Me er nøydd å ha ein omfordelende og
726 rettferdig pensjonsordning no!

727
728 Hausten 2023 la pensjonsutvalet fram ein NOU med forslag til nytt pensjonssystem.
729 Konklusjonen til utvalet var at når me lever lenger må ogso unge i dag jobbe lenger enn
730 tidlegare generasjonar. Dette vart så vedteke på Stortinget i mars 2024.
731 Sidan me gjennomsnittleg kjem til å leve lenger vil ei auke i antall pensjonistar koste
732 staten mykje meir enn tidlegare, men at unge i snitt jobbar lengre betyr ikkje nødvendigvis
733 at dei har god helse. Me kan risikere at unge i dag endar opp med ei dårlegare pensjonstid
734 sjølv om dei både jobbar og lever lenger.. Samstundes som det ogso er forventa at unge
735 kjem til å få verre levevilkår. Dei siste åra har produktiviteten i samfunnet økt, og det er
736 forventa at den ogso vil fortsetje å stige i framtida. Dette gjer at det vil kreve mindre
737 arbeidskraft for å handtere den varsla eldrebølga. Det er dermed ikkje gitt at ein må jobbe
738 like mykje for å halde samfunnet i gang, og det er ogso rettferdig at ein tar noko av denne
739 økte produktiviteten ut i fritid ved å halde pensjonsalderen på same nivå.

740
741 Eit problem med å auke aldaren på kor lenge ein må vere yrkesaktiv før ein kan gå av med
742 pensjon er at det kjem til å ha negativt utslag for dei såkalte slitarane. Slitarane er dei som
743 jobbar i hardt fysisk arbeid eller er særleg utsatt for å få yrkesskadar og difor er nøydd til å
744 gå av tidlegare eller ender opp som uføre; som til dømes frisørar, helsearbeidarar,
745 barnehagelærar, bygg- og anleggsarbeidarar. Når dei ikkje kan stå ut arbeidstida så kjem
746 dei og til å få dårlegare uttelling på pensjon. Pensjonsordninga vert tilrettelagt for dei som
747 har ein roleg jobb på eit kontor, og dei som jobbar heiltid. Det er dei som driv Noreg som
748 kjem dårlegast ut når det kjem til pensjon. Utan fagarbeidarane stoppar Noreg, men det
749 visast ikkje i pensjonsuttelling.

750
751 Pensjonssystemet har ogso negative konsekvenser for kvinnedominerte yrker der det er
752 mykje deltid. Kvinner er ikkje berre lønstaparar, men ogso pensjonstaparar. I dag lever 74%
753 av einslege minstepensjonistar under EU si fattigdomsgrense, og fleirtalet av desse er
754 kvinner. Det tyder at dei som kjem til å få det verst er einslege kvinner. Ein god
755 pensjonsordning er difor ikkje berre god sosialpolitikk, men er ogso god jamstillingspolitikk.
756

757 Under dagens ordning kan enkeltpersonar spare pensjon gjennom den frivillige
758 spareordninga individuell pensjonssparing (IPS). Då er det ikkje rart at fleire ynskjer å spare
759 sjølv, men ein skal ikkje vere nøydd til å spare sjølv for å få sikra ein pensjon å leve av. Om
760 me overlet å spare til pensjon til privatpersonen vil dette skape klasseskilnadar der kun dei
761 som er rike, og dermed har råd til å setje av ekstra pengar til sparing, har ein sikra alderdom.

SAK 4/24

INNSENDE UTTALELSER TIL SUS 30. ORDINÆRE LANDSMØTE

762 Det skal ikkje vere kvar enkelt si oppgåva å allereie som ung byrje å spare pensjon. Dette er
763 staten si oppgåve, og då er ein nøydd å ha ei rettferdig pensjonsordning for alle. I tillegg
764 fører individuell pensjonssparing til at det er private bankar og fond som som tener seg rike
765 på å forvalte våre pengar som finansierer pensjonen, i staden for at pengane går til staten
766 og vår felles velferd. IPS bør difor avviklast, og ein bør heller styrke folketrygda, slik at
767 staten sikrar ein pensjon å leve av for alle.

768
769 I møte ned eldrebølga vil det bli fleire å utbetale pensjon til og dagens pensjonsordning vil
770 dermed bli dyrare å oppretthalde. Likevel er det ein dårleg ide å finansiere dei kostnadane
771 ved å la folk gå lenger i jobb. I staden bør skattane heller hevast slik at ein får inn meir
772 pengar til å finansiere pensjonen på den måten. Statens pensjonsfond utland, eller
773 oljefondet som det blir kalla, bør ogso brukast meir aktivt til å sikre framtidens generasjonar
774 pensjon ved at ein kvart år bruker delar av avkastninga på folketrygda.

775

776 **SU vil:**

- 777 • Stoppe med levealdersjustering og tilbakeføre pensjonsalderen til slik den var i
- 778 utgongen av 2023
- 779 • Sikre at uføre får full uttelling på lik linje som yrkesaktive
- 780 • Styrke folketrygda
- 781 • Endring av pensjonsalderen må ikkje gå utover slitarane og dei som ikkje kan jobbe
- 782 fram til pensjonsalder
- 783 • Auke minstepensjonen så den ligg over EU si fattigdomsgrense
- 784 • Avvikle ordninga med Individuell pensjonssparing (IPS)

785

786

U15 Solidaritet med Palestina

787

Forslagsstiller: Sentralstyret

788

Det som skjer på Gaza er det største angrepet vi har sett på Palestina siden Al-Nakba i 1948, hvor den nyetablerte staten Israel fordrev 800.000 palestinere på flukt. Blant Gazas 2.2 millioner innbyggere er nå nesten 75% internt fordrevet som følge av bombingene. Fra oktober 2023 til februar 2024 ble det drept flere barn i Gaza enn det sammenlagte tallet for barn som ble drept i konflikt mellom 2019 og 2022.. Hele Gazas befolkning er i en alvorlig fare for hungersnød, samtidig hindrer Israel nødhjelp i å komme inn. Til tross for at det står køer av lastebiler med nødhjelp på grensen til Gaza så slippes det ikke nok inn til å dekke de humanitære behovene.

796

797

Samtidig som Israel bedriver et folkemord på Gaza så har det blitt bygd ut rekordmange israelske bosettinger på Vestbredden. Det innebærer å fordreive palestinere fra deres hjem, og er en del av Israels apartheidpolitikk. Siden angrepet 7. oktober 2023 har antallet voldshendelser mellom bosettere og palestinere på Vestbredden økt. Israelske myndigheter har trappet opp antall invasjoner på Vestbredden og ødeleggelser av infrastruktur. Israel har også økt andel arrestasjoner og drap. Aldri før har så mange barn blitt drept på Vestbredden.

804

805

Sosialistisk Ungdom fordømmer Israels angrep på Palestina. Israel bryter folkeretten og begår forbrytelser mot menneskeheten på groveste vis, i tillegg til at de etterforskes for brudd på folkemordkonvensjonen. Dette må fordømmes og sanksjoneres.

808

809

Sosialistisk Ungdom står i solidaritet med det palestinske folk og kjemper for deres frihet. Vi krever deres rett til frihet fra krig, men også frihet fra den 76 år lange okkupasjonen. Reell fred forutsetter frihet. Fri Palestina!

812

813

Sosialistisk Ungdom krever at regjeringen:

814

- Fordømmer Israel sitt angrep på Gaza.
- Fordømmer Israels apartheidpolitikk, tilslutter seg FNs apartheidkonvensjon og stemmer for gjenopprettelsen av FNs spesialkomite mot apartheid.
- Bruker statens 50% eierskap i våpenprodusenten Nammo til å stanse våpensalg til Israel, og sikrer at våpendeler produsert i Norge ikke skal ende opp i Israel sine hender.
- Trekker oljefondet ut av investeringer i selskaper som bidrar til å opprettholde okkupasjonen av Palestina.
- Starter en økonomisk, akademisk og kulturell boikott av Israel i tråd med BDS-bevegelsen sin krav.
- Anerkjener Palestina som stat
- Bidrar internasjonalt for å få en langsiktig og rettferdig fredsløsning.

826

827

828 U16 Verden er større enn Europa

829 *Forslagsstiller: Sentralstyret*

830 Verden i dag er preget av økt konsentrasjon av makt og rikdom, økte spenninger og
831 rekordmange mennesker på flukt. Menneskerettighetene svekkes og autoritære regimer
832 har vokst frem. Samtidig slår EU ring om seg selv, heller enn å stå i solidaritet med resten av
833 verden. Økonomisk uro har bidratt til bistandskutt verden over. Stormaktsrivalisering
834 tynger den sikkerhetspolitiske situasjonen, og heller enn å arbeide for nedrustning og
835 avspenning så ruster verden opp militært. Alliansepolitikken styrkes, og vi ser at brudd på
836 internasjonal lov sanksjoneres ulikt basert på alliansetilhørighet. Motsvaret må være
837 jevnere fordeling av makt og ressurser, samt mer solidaritet og samarbeid.

838
839 Norges solidaritet forvitrer. I statsbudsjettet ønsket regjeringen å halvere antall
840 kvoteflyktninger og gå vekk fra 1% målet i bistand. Samtidig er klimapolitikken på stø kurs
841 mot en katastrofe som vil medføre mer flukt og humanitære kriser. Heller enn å ta Norges
842 rettmessige ansvar brukes pengene på egen vinning. Debatten består av implisitte
843 premisser om at Norge ikke lenger har råd til å være en fredsnasjon og om å sette våre egne
844 interesser først. Vi mener at det er i vår interesse å motkjempe fattigdom, klimaendringer
845 og forhold som sender mennesker på flukt. I det lange løp vil Norge tjene mer på solidaritet
846 enn kortsiktige og usolidariske kutt.

847

848 **Europas fiendtlige grense**

849 Det har aldri vært flere mennesker på flukt i verden enn det er nå. Likevel konkurrerer
850 europeiske land om å ha den strengeste flyktningpolitikken. Samtidig har Dublin-avtalen,
851 som sier at migranter må søke asyl i det første landet de kommer til, gjort at land som
852 grenser til Middelhavet har tatt imot langt flere asylsøkere enn hva de har kapasitet til.
853 Konsekvensen er overfylte flyktningleire, voldelig grensekontroll og grove
854 menneskerettighetsbrudd. April 2024 vedtok EU en ny pakt for migrasjon og asyl i Europa.
855 Migrasjon- og asylopakten skal harmonisere asylopolitikken i medlemslanda, styrke EUs
856 yttergrenser, effektivisere prosedyrene for asylsøkere og fordele ansvar blant EU-landene.

857

858 Solidaritetsmekanismen i den nye migrasjon og asyl-pakten, som skal motvirke
859 disproporsjonal ansvarsfordeling av flyktninger, er ingen garantist for at de store
860 mottakerlandene får den hjelpen de trenger. Asylsøkere må fremdeles søke asyl i det første
861 landet de kommer til. Bidrag med relokalisering av flyktninger i andre medlemsland skal
862 være frivillig. En kan heller velge å bidra økonomisk eller påta seg ansvar for asylsøkere i
863 mottakerland uten å relokalisere dem. Det gjør at rike land vil kunne fortsette å kjøpe seg ut
864 av ansvaret, mens selve trykket av innvandring fremdeles vil kunne skjevfordeles.

865

866 Menneskerettighetsorganisasjoner har advart mot at reformene i EUs nye asylopolitikk kan
867 være et tilbakeskritt i asylretten og menneskerettighetene i Europa. Asylsøkere ved
868 Europas grenser vil måtte gjennomgå hurtigprosedyrer som utfordrer tilstrekkelig
869 ivaretagelse av den enkeltes rettssikkerhet og deres rett til individuell vurdering av
870 beskyttelsesbehov. Dette kan føre til utstrakt bruk av internering av asylsøkere. I tillegg
871 øker dette risikoen for ulovlig retur i strid med flyktningkonvensjonen.

872

873 Migrasjon- og asylpakten innfører strengere krav for asyl. Medlemslandene kan ikke
874 innvilge asyl til mennesker som har mulighet for intern beskyttelse. I pakten beskrives
875 mulighet for intern beskyttelse som at det finnes trygge områder i hjemlandet. Pakten
876 binder også medlemslandene til å inndra flyktingens status som internasjonalt beskyttet
877 dersom de ikke lenger ser behov, eller om flyktingen har begått kriminelle handlinger eller
878 ansees som en trussel. Konsekvensene kan innebære at mennesker returneres til farlige
879 situasjoner eller områder som får status som utrygg først etter retur, samt uforutsigbarhet
880 og utrygghet til asylsøkere som kan få fradratt sin beskyttelse.

881
882 EUs asylpolitikk bygger på mistro og skremsel. Heller enn å møte mennesker på flukt med
883 solidaritet er premisset mangel på tiltro til folks beskyttelsesbehov. Heller enn å sikre
884 asylsøkeres trygghet regjerer tanken om at folk skremmes fra å søke asyl hvis forholdene er
885 ille nok. De fleste som flykter til Europa flykter fra krig og forfølgelse, hvor forholdene de
886 flykter fra er verre enn de livsfarlige fluktrutene. Grunnlaget for asylpolitikken burde være å
887 gi mennesker beskyttelse og trygghet.

888
889 Norge må være en spydspiss innen internasjonal solidaritet, som fremmer asylretten. Vi må
890 fremme felleseuropeiske initiativ for å avlaste land som opplever høye ankomster av
891 asylsøkere, for å ivareta asylsøkeres rettssikkerhet og grunnleggende rettigheter.
892 Høyresiden sitt svar på en urolig verden er å påstå at de "ønsker å hjelpe folk der de er"
893 samtidig som de ønsker å kutte bistanden. SU sin løsning er heller å ta imot andelen
894 flyktinger FN ber oss om, og forplikte Norge til å bruke minst 1% av bruttonasjonalinntekt
895 på bistand som skal bidra til mer rettferdig fordeling i verden. . Illusjonen høyrekreftene i
896 Europa har skapt om å få politisk kontroll på flyktingstrømmene er ikke mulig. Det de
897 faktisk fremmer er å skape et europeisk vakuu hvor ingen slipper inn. For å redusere
898 flyktingstrømmene må en faktisk bekjempe årsakene som sender mennesker på flukt.

899
900 Sosialistisk Ungdom krever at:

- 901 • Norge verner om asylretten fremfor å harmonisere med EU.
- 902 • Norge tar imot så mange kvoteflyktinger som FN ber oss om.
- 903 • Norge bistår i relokalisering av flyktinger i Europa.
- 904 • Norge ikke skal kjøpe seg fri fra å motta flyktinger.

905
906
907

908 **Vi trenger en solidarisk bistandspolitikk**

909 Dyrtiden som har preget Europa har også hatt ringvirkninger andre steder i verden. For å
910 demme opp mot prisveksten kutter land i bistand, uten at behovet er mindre. Resultatene
911 av dette vil være mer fattigdom og mer sult. Samtidig inneholder Norges nåværende
912 bistandsbudsjett bevilgninger til flyktingtiltak innad i Norge. Bistandspolitikk burde
913 baseres på å fremme utvikling og fattigdomsbekjempelse. Målet for bistand bør være å
914 løfte mennesker ut av nød og gi land mulighet til å bygge opp selvstendig økonomi og
915 velferd.

SAK 4/24

INNSENDTE UTTALELSER TIL SUS 30. ORDINÆRE LANDSMØTE

916 For at utviklings samarbeidet skal lykkes med å dekke det humanitære behovet, er det
917 avhengig av koordinering og kartlegging av den humanitære situasjonen og tiltak. Da kan
918 organisasjonene prioritere mottakere etter behov. Mange bistandsyttere bidrar med
919 øremerking, dette låser midler sånn at de ikke tilpasses de faktiske behovene. Her går de
920 nordiske landene foran i å bidra med kjernestøtte og frie midler. Om en større del av den
921 totale bistanden blir omgjort til kjernestøtte kan en hindre at bistand brukes som brikke i
922 internasjonalt spill, at mediedekning styrer finansieringen av bistandsprosjekter og at
923 prioriteringen av bistandsmidler er basert på politikk heller enn behov.

924
925 Bistand skal ikke være gjenstand for internasjonal maktkamp. Der noen vil si at
926 utenrikspolitikken har som formål å sikre norske interesser, mener SU at utenrikspolitikken
927 er til for å vise solidaritet med verdens fattigste og mest sårbare. Det er derfor viktig at
928 solidaritetsorganisasjoner motstrider alle forsøk på å vanne ut bistandspolitikken med tiltak
929 som fremmer egne nasjonale interesser. Om Norge skal initiere bistandsprosjekter skal
930 formålet være å hjelpe, ikke å oppnå støttespillere, oppfylle strategiske mål eller gi
931 ressurser til de landene som føyer seg etter Norges eller våre alliertes idealer. Om tiltak ikke
932 gagnar utviklingsland særskilt skal de taes ut av bistandsbudsjettet. Derfor er det viktig å
933 fjerne tiltak for klimafinansiering fra bistandsbudsjettene, og heller tillate at 0,25% av
934 oljefondet kan gå til klimafinansiering i tillegg til bevilgningene over statsbudsjettet. På
935 denne måten kan bistandsprosenten rendyrkes i større grad og dekke humanitær nødhjelp,
936 langsiktig utviklingsbistand, og globale fellesgoder som hovedsakelig kommer
937 utviklingsland til gode.

938
939 Sosialistisk Ungdom krever at:

- 940 • Norge fortsetter å gi 1% av bruttonasjonalprodukt i bistand.
- 941 • Bistand skal ha fattigdomsbekjempelse i utviklingsland som formål, derfor skal tiltak
942 som ikke gagnar utviklingsland særskilt tas ut av budsjettet.
- 943 • Norge skal i hovedsak avgi bistand i form av kjernestøtte.
- 944 • Bistand ikke brukes som et utenrikspolitisk verktøy.
- 945 • Bistand ikke brukes til å finansiere flyktninger i Norge.
- 946 • Klimafinansiering ikke dekkes over bistandsbudsjettet.
- 947 • Bruke et årlig uttak på 0,25% av oljefondet til klimafinansiering i tillegg til
948 bevilgninger over statsbudsjettet

949

950 U17 SUs løsninger for gutta

951 *Forslagsstiller: Sentralstyret*

952 Hvorfor neker høyresiden å snakke om konkrete, politiske løsninger for gutta? Jo, fordi
 953 løsningen er å utjevne økende sosiale forskjeller og å bekjempe gammeldagse, rigide
 954 kjønnsroller.

955
 956 I dag er klasseforskjellene blant menn store. Noen menn har mye makt, høy status og godt
 957 betalte jobber. Mens mange menn dropper ut av skolen, sliter med å få en grei jobb, mister
 958 sitt sosiale nettverk, er ensomme og får dårlig psykisk og fysisk helse. I stedet for å fokusere
 959 på store sosiale forskjeller velger høyresiden å bygge opp et narrativ om at venstresiden
 960 ikke bryr seg om gutta fordi vi har fokusert så mye på kvinnekamp. Dette er feilslått, og
 961 bygger opp om falsk motsetning mellom feminisme og gutters rettigheter og levevilkår.

962
 963 De problemene som pekes på for gutta forsterkes av en patriarkalsk machokultur. Den
 964 mannlige kjønnsrollen om å være aktiv, sterk og mektig gjør at menn som sliter ikke føler
 965 seg vellykket. At menn sosialiseres til å ikke snakke om følelser gjør at mange føler seg mer
 966 alene i følelsene og øker terskelen for å søke hjelp. Det gjør at mange menn retter skylden
 967 innover, heller enn på strukturene i samfunnet som gjør at en ikke føler mestring. Et
 968 eksempel på dette kan være å rette aggresjonen på manglende mestring mot seg selv,
 969 heller enn mot en A4-skole med lite variert og praktisk undervisning. Menns frykt for å
 970 mislykkes blir satt opp mot feminister som vil omfordele makta mellom kjønnene.
 971 Sannheten er at alle vil tjene på et samfunn uten rigide kjønnsroller.

972
 973 Det er venstresiden som har kjempet for en mer praktisk skole som ikke bare passer de
 974 skoleflinke, og å satse på og øke statusen til yrkesfag. Det er vi som vil gjøre noe med de
 975 økonomiske forskjellene som gjør at mange menn har lav inntekt og dårlige arbeidsvilkår.
 976 Det er vi som vil styrke helsetjenesten, så problemer som i størst grad rammer menn blir
 977 tatt på alvor, og det er vi som jobber for et mindre kjønnsdelt arbeidsmarked.

978

979 **SU peker på tre områder som krever handling:**

980

981 Sosial ulikhet og arbeidslivspolitik

- 982 • Omfordelende skattepolitikk, økt formuesskatt og lavere skatt på lave inntekter.
- 983 • Kamp mot sosial dumping, bemanningsbransjen og løsarbeid. Budbilbransjen,
 984 taxibransjen og byggebransjen må ryddes opp i.

985

986 **En rettferdig skole**

- 987 • Mer praktisk undervisning og flere valgfag.
- 988 • Fjerne lekser på grunnskolen.
- 989 • Lovfeste retten til spesialundervisning av en med relevant utdanning, siden det er
 990 flest gutter som får spesialundervisning, ofte av en ufaglært assistent.
- 991 • Lovfeste retten til læreplan og bedre og nyere utstyrspakker på yrkesfag.
- 992 • Styrke rådgivningstjenesten på ungdomsskolen og videregående skole, samt
 993 iverksette tiltak mot at kjønnsroller skal være førende for veiledning om utdanning.

SAK 4/24

INNSENDE UTTALELSER TIL SUS 30. ORDINÆRE LANDSMØTE

- 994 • En bedre seksualitetsundervisning som også diskuterer kjønnsroller og
995 følelsesregulering.
996

997 **Et inkluderende helsevesen**

- 998 • Styrke lavterskel, oppsøkende forebyggende arbeid rettet mot unge, som
999 utekontakten og fritidsklubber.
1000 • Kvotering av menn inn på psykologistudiet og andre aktuelle studieprogram, særlig
1001 innenfor helse og oppvekst.
1002 • Vi må ta på alvor, fange opp flere og gi bedre behandling til de som sliter med
1003 rusavhengighet, spilleavhengighet og ensomhet, og andre lidelser der gutter er
1004 overrepresentert.

1005

1006 U18 Vi trenger bedre regulering av KI og
1007 teknologi!

1008 *Forslagsstiller: Stein Phabian Strømme Eide*

1009 For to år siden fantes ikke ChatGPT eller andre KI-språkmodeller, nå er de et av de mest
1010 debatterte temaene i verden. Men det er ikke bare KI som kommer og endres raskt.
1011 Internetthandel, digital opphavsrett, robotikk, digital børs, og så mye annet har kommet
1012 inn i bildet for raskt for myndigheter å kunne regulere det. Teknologiske fremskritt hender
1013 rett og slett så raskt at regelverket og strukturen vi bruker for å endre og skrive nye lover
1014 om teknologi ikke kan holde opp.

1015
1016 Uten regulering kan teknologiske fremskritt potensielt utgjøre trusler mot personvern,
1017 økonomisk stabilitet og etisk bruk. Ta for eksempel kunstig intelligens, som er ekstremt lett
1018 å utnytte. En kan bruke kunstig intelligens som hjelp til å planlegge terroraksjoner, svindle
1019 og hacke, spre desinformasjon, og jukse på skolen. For sen regulering på kryptovalutaer har
1020 også tillatt svindel og uregulerte finansielle aktiviteter.

1021
1022 Men det er viktig å si at dette betyr ikke at KI og annen teknologi ikke har en plass i Norge.
1023 KI har blitt brukt i det norske helsevesenet til å oppdage brudd. Dette har spart pasienter for
1024 115 døgn med venting på venteværelser. KI har hjulpet med varsling for naturkatastrofer,
1025 skogbrann forebygging, flom prediksjon og håndtering, katastroferesponskoordinering, og
1026 mye mer.

1027
1028 Sosialistisk Ungdom krever at:

- 1029 • norske myndigheter må legge inn større ressurser på å holde seg oppdatert på den
1030 teknologiske utviklingen, sånn at muligheten for regulering er tilrettelagt hvis det
1031 eventuelle behovet oppstår.
- 1032 • norske myndigheter må få på plass et system som regulerer bruk av kunstig
1033 intelligens, uten å eliminere muligheten for bruk av kunstig intelligens alt i alt.

1034

1035

1036 **Kilder:**

1037 <https://gemini.no/2024/01/maskiners-blikk-for-benbrudd-laerer-oss-noe-viktig-om-ki/>

1038 <https://www.bbvaopenmind.com/en/articles/technological-progress-and-potential-future-risks/>

1040 <https://www.bbvaopenmind.com/en/technology/artificial-intelligence/artificial-intelligence-and-natural-disasters/>

1041 <https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/criminal-use-of-chatgpt-cautionary-tale-about-large-language-models>

1043

1044

U19 Kulturpolitikk i nyliberalismens tidsalder

1045

Forslagsstiller: Ella Beate Helland Lyngstad, Lene Sander Christensen og Hlin-Såga Brosvik

1046

Kyrkjeøy

1047

Kultur er ikke forenelig med kapitalismen. I dagens samfunn ser vi at kunst og kultursektoren stadig blir nedprioritert i forhold til andre næringer. Kapitalismen sin grunntanke går ut på at man alltid skal skape mer verdi, lage nyskapende produkter og ikke minst skape mer profitt. Tanken som ligger til grunn er at man alltid skal maksimere sin profitt, som bedriftseier skal bedrifter gå med overskudd hvert år, kleskjeder skal vokse og selskaper skal utvides. Kravet om evig vekst ligger til grunn, men det er ikke forenlig med kunsten. Å produsere kunst handler ikke om at man skal gå med overskudd, vokse og utvide. Man produserer kunst for å si noe om mennesket, for å reflektere samfunnet, for å rette søkelys og rette kritikk. Prisen og verdien av kunst er ikke noe som kan måles opp imot alminnelig kapital. Hva er verdien av at man blir et bedre menneske? Hva er verdien av å skape samfunnsdebatt? Hva er verdien for å stå opp mot urett, eller for å skape et meningsfullt liv?

1059

1060

Måten kunst blir produsert på er heller ikke forenlig med det spesialiserte arbeidsmarkedet vi har i dag. Forfattere kan sitte i samme dager for å skrive kun én setning, musikere kan bruke uker på å finne de riktige tonene, en regissør kan bruke en hel dag for å få en scene riktig. Det sier seg selv at en slik type arbeid som er så presis ikke avkaster den verdien som det kapitalistiske samfunnet ønsker seg. Skulle man prøve å forhaste kunsten blir resultatet verken av god kunstnerisk kvalitet og kaster ikke av samfunnsnyttig verdi. Kunsten trenger tid for å kunne utfolde seg, men det er ikke mulig når man alltid skal produsere noe så kunstnere har noe å leve av.

1068

1069

Kravet om evig vekst fører til at store selskaper propper ut uinspirert kunst som kun følger den malen man "vet" slår an. De som har ressursene til å gjøre det godt i kulturlivet vil ikke legge ressurser inn i prosjekter som ikke skaper profitt, selv om det er nyskapende. Dette skjer over hele kultursektoren, filmselskaper som Disney satser i større grad på nyinnspillinger av gamle slagere, musikkelskaper som Sony produserer helst musikk som følger en generisk pop-struktur, og forfattere skriver 80 bøker i samme serie kun for å selge istedenfor å starte nye prosjekter. En slik effektivisering av kunsten tjener verken folket som inntar det, eller de som skaper det, det er til for å skape profitt for kapitalister. Kunst har ikke en verdi ut ifra hvor mange som liker det, men kapitalismen tvinger kunstnere til å styre unna nyskapende og eksperimentelle ideer til fordel for noe som skal maksimere mest profitt.

1080

1081

God kunst er ikke noe som kan effektiviseres, kunsten klarer ikke samleve med kapitalismen, og hva er nyliberalismens svar? Kunsten blir nedprioritert og får ikke støtte. Studiesteder som tilbyr kunstneristiske fag er hele tiden nødt til å forsvare sin egen eksistens. Fag på humanistiske fakultet blir stadig vekk nedprioritert for fag som ansees som mer samfunnsnyttige, som økonomi, juss og vitenskapelige. Man kan og se det på hvordan regjeringen gjør forskjell på studiestedene i Norge. Ved forrige statsbudsjett fikk NTNU, som er kjent for sine realfags- og teknologistudier, nesten dobbelt så mye i støtte som UiB som tilbyr langt flere estetiske studier. Og selv om Griegakademiet har lenge stått

1088

1089 for tur for å pusses opp, det er så ille at studenter blir syk av å oppholde seg for lenge i
1090 bygget, valgte man nok en gang å gi penger til realfagene.

1091
1092 Studenter som tar kunst- og kulturfag er nødt til å forbedre seg på å gå inn i et usikkert
1093 arbeidsmarked. Likevel ser vi at når verden er som verst snur folk seg mot kulturen, under
1094 pandemien så konsumerte de aller fleste mer av kunst. Fordi de hadde tid til det, men også
1095 fordi det var et avbrekk fra hverdagen. Kultur er og noe som kjennetegner menneskelig
1096 natur, det er gjennom fragmenter og små arkeologiske funn at man kan si noe om historien
1097 vår før oss. Det er gjennom kunsten, litteraturen, arkitektur og skulpturer at man kan skape
1098 en historiefortelling om mennesker. Det er ikke arbeidsmarkedet som er usikkert, mange av
1099 verdens rikeste er nettopp kulturutøvere, men heller det at det ikke er lønnsomt for
1100 kapitalismen at man tilbyr et arbeidsmarked som ikke følger nyliberalismens premisser. Når
1101 man skal kutte i budsjett, kutter man alltid i kultur; i kommuner, fylker, nasjonalt. Skal
1102 fylker legge ned videregående linjer går det alltid først utover kunstlinjene. Dette er
1103 konsekvent. Det blir hevdet at kultur er helt elementært for å ha gode og kvalitative liv,
1104 samtidig som det ikke er et tilstrekkelig kulturtilbud verken i by eller bygd.

1105
1106 Det er vårt ansvar å sørge for at kunsten har rom for å leve. Nå i nyliberalismens tidsalder er
1107 kunst og kultur i større grad truet enn noen gang. Kunst blir såpass systematisk
1108 underfinansiert, at det til slutt er nesten bare ildsjeler som holder feltet i live. Man ser særlig
1109 med framveksten av kunstig intelligens at yrkeskunstnere sin arbeidshverdag er truet.
1110 Selskaper som Ruter velger å ta snarveier og bruker KI på reklameplakater for å spare
1111 penger istedenfor å kvalitetssikre reklameplakater hos profesjonelle. Det hadde vært helt
1112 uakseptabelt at man erstattet sykepleiere eller lærere med kunstig intelligens, men fordi
1113 utøvende kunstnere ikke vurderes som viktig nok, anses det både som rimelig og forsvarlig.
1114 Ikke for å nevne at KI kunstnere som oftest er trent på stjålet kunst og det er derfor stjeler
1115 både arbeid, lønn og åndsverk.

1116
1117 Sist, men ikke minst for å sikre at et trygt arbeidsliv for utøvende kunstnere må man og
1118 sikre gode og trygge rammer for stipendordningene. Man er nødt til å bevilge mer penger
1119 så flere kan jobbe som kunstner på fritid, men man må og sikre og styrke
1120 oppnevning retten. Det viktigste for forfatterne og kunstnerne er at fagfelle vurdering skal
1121 ligge til grunn for stipendpolitikken, man skal bli vurdert av sine egne på kvaliteten i
1122 arbeidet en gjør, på lik linje med andre, og at staten og byråkratiet holdes på armlengdes
1123 avstand. Det betyr at det må være kunstnerorganisasjonene som oppnevner komiteene til
1124 statens kunstnerstipend, og at dette verken skal legges til Kulturdepartementet eller
1125 Kulturrådet. Det er viktig for demokratiet at kunstnere får oppnevne sine egne for å
1126 forhindre politisk styring av kunsten. Om det er staten som deler ut kunstnerstipend så vil
1127 det bli vanskeligere å rette politisk kritikk og man kan i verste fall oppleve at kunstnere blir
1128 sensurert, eller selv-sensurerer for å få støtte. Kunsten skal være fri for politisk innblanding,
1129 og være et talerør for demokrati og frihet. Kultur og kunst er truet i dagens nyliberalistiske
1130 alder, og derfor må Sosialistisk Ungdom ta kampen for en rettferdig verden med en sterk
1131 kultursektor!

1132 **SU vil:**

- 1133 • Tilby flere studieplasser på kultur linjer både i videregående, høyskoler og universitet
- 1134 • Gi tilstrekkelig støtte til universitet og videregående som tilbyr linjer med kultur
- 1135 • Styrke oppnevning retten for kunstneriske forbund/foreninger
- 1136 • Sikre alle kunstnere en levelig lønn
- 1137 • Sørge for at alle kommuner kan tilby minst fem fulle stipend innenfor kunst,
- 1138 litteratur, musikk, scene, dans og film. Både for kritikere og kunstutøvere
- 1139 • Styrke kulturinstitusjonene som allerede finnes, med et særlig fokus på de utenfor
- 1140 Oslo-regionen
- 1141 • Opprette flere statlige stillinger innenfor kultur utenfor Oslo
- 1142 • Jobbe for at forfattere skal få mer av fortjenesten av bøkene de skriver
- 1143 • Hindre offentlige selskaper og kommuner å bruke KI bilder/videoer i reklame,
- 1144 publikasjoner, kampanjer osv.

1145

1146

U20 Vern om retten til privat kommunikasjon

1147

Forslagsstiller: Laura Orvokki Kursula

1148

For å verna folk sin privat kommunikasjon frå åtakarar som kriminelle og regjeringar, er effektiv forsifring heilt naudsynleg. Likevel prøver regjeringar heile tida å avgrensa dette viktige verktøyet ved å til dømes krevje at det vert sett inn bakdører eller måtar for å omgå forsifring, krevja avsløring av forsifringsnyklar eller beintfram forbyda forsifring.

1152

1153

Innsetting av bakdører i forsifringsprotokollar er ein dårleg idé. Det å laga ei bakdør som berre kan brukast av «dei rette» og ikkje «dei gale» har lenge vore eit prosjekt for styresmaktene, men det er i røynda umogleg. Innsyn er eit grunnleggjande prinsipp for å sikra tryggleiken av sikringsprotokollar, og det vil seia at det vil vera lett for uvedkomande å finna bakdører og bruka dei. Det er heller ikkje noko garanti for at styresmakter som vil krevja svekking av forsifring for å til dømes kjempa mot seksuell utnytting av born, ikkje seinare vil bruka dei same metodane for å fengsla varslarar, eller overvaka politiske fiendar. I tillegg vil slike påbod uforholdsmessig råka millionar av vanlege folk; medan ein kan setja krav på populære kommersielle plattformer åtte av store selskap, er det i praksis umogleg å stoppa distribuering av forsifringsprogrammar, som gjer at vanlege folk sine private meldingar vert kompromitterte, samstundes som seriøse forbrytarar og andre som veit kva dei driv med kan halda fram som før.

1165

1166

Somme har føreslege å integrera forsifring og overvaking ved å ikkje kompromittera forsifringsprotokollane, men heller krevja programvare på maskiner som overvakar meldingar før dei vert forsifra og sende. Dette tiltaket ville faktisk vore meir inngripande enn kompromittering av forsifringsprotokollar og avlytting, da det opnar for overvaking av alle dataa på datamaskiner og mobiltelefonar mm., og ikkje berre data som vert sende over nettverk.

1172

1173

Fleire land som ein vil tenkja på som vestlege og demokratiske har innført lover som gjev styresmaktene rett til å tvinga kven som helst til å gjeva opp passord og forsifringsnyklar. Det fører ikkje berre til uforsvarleg tvungen avsløring av personleg informasjon, men slike lover bryt med retten til å teia, ei av dei mest grunnleggjande rettane ein har i ei rettssak.

1177

1178

SU vil at:

1179

- Noreg set seg imot kvart eit forsøk til å avgrensa tilgangen til forsifring for privatpersonar, til dømes under EU si «chat control»-forskrift

1180

1181

- Masseovervaking av private samband på vegne av norske og utlandske styresmakter vert stansa

1182

1183

- Retten til å teia om passord og forsifringsnyklar vert halden ved

1184 U21 Offentlege pengar – offentlig kode

1185 *Forslagsstiller: Laura Orvokki Kursula*

1186 Dagens åndsrettsskipnad tillet programvareselskap å fjerna brukarane sin kontroll over
1187 deira eigen bruk av digitale tenester, ved å nekta tilgang til kjeldekoden som visar korleis
1188 programma fungerer, og sam stundes gjera det ulovleg å studera, endra på og dela dei. I det
1189 offentlege Noreg fører dette til at private selskap lagar tenester som inneheld tryggingshol,
1190 personvernbrott, og alvorlege manglar kva gjeld universell utforming og språklege rettar,
1191 der ingen utafør selskapet korkje har innsyn i programma eller høve og rett til å retta på dei.
1192 Når problemet er lukka programvare som tek bort rettane våre, er svaret open, fri
1193 programvare som gjev oss rettar.

1194
1195 Fri programvare vert definert ved hjelp av desse fire fridomane: alle kan bruka ho til kvart
1196 eitt føremål, alle kan studera ho utan avgrensingar, alle kan fritt dela ho med andre, og alle
1197 kan endra på ho for å gjera ho betre eller tilpassa ho til føremåla sine.

1198
1199 Retten til å bruka programvara tryggjar at eit program som ein gong er kjøpt og betalt for vil
1200 kunne bru kast lenge i framtida, utan hindring frå til dømes geografiske avgrensingar eller
1201 bruksvilkår. Dette gjer at eksisterande programvare kan gjenbrukast, og fjernar bortkasta
1202 arbeid på å laga det same programmet fleira gongar på grunn av kunstige avgrensingar.

1203
1204 Å kunna studera programvara som vert brukt i det offentlege gjev mange viktige fordelar.
1205 For det fyrste gjev det vern mot digitale innbrott, då systema må kunna tola offentlig
1206 gransking. Dette vert gjenspegla i korleis alle dei sentrale teknologiane som underlegg
1207 datatrygging i dag er fri programvare. Vidare er det den beste måten å tryggja
1208 personvernet, då det er berre gjennom innsyn at ein kan vita korleis opplysingar faktisk vert
1209 handterte.

1210
1211 Fri deling av programvare gjer, i lag med rettane til å bruka og tilpassa, det mogleg å
1212 gjenbruka program i staden for å gjera om arbeid og bruka fleire pengar på noko som alt
1213 finst. I tillegg gjer det at alle får tilgjenge til programvare av høg kvalitet til det dei treng det
1214 til, og gjer dimed den digitale verda meir demokratisk.

1215
1216 Å kunne endra og tilpassa programvare ville løyst mange problem som i dag finst med
1217 offentlig digitale tenester. Mange digitale tenester, til dømes dei som vert brukte i skulen,
1218 har svært dårleg eller heilt manglande universell utforming og stønad for nynorsk og
1219 minoritetsspråka, og viser au på andre sett at dei er laga av selskap som berre vil fylla opp
1220 dei absolutte minimumskrava for å tena pengar, og elles ikkje vil laga ei god tenest. Å gjera
1221 desse programma til fri programvare ville tydd at einkvan, om det er eit statleg organ, ein
1222 organisasjon, eller friviljuge, kunne bøtt på desse manglane og gjort betre dei offentlig
1223 tenestene alle av oss må bruka. Det vil også tyda at profesjonelt laga programvare til bruk
1224 for norske offentlig tenester kan tilpassast av andre til å fullføra andre oppgåver.

1225
1226 Avsluttingsvis vil det å gjera norsk offentlig finansiert programvare fri utgjera eit kraftig
1227 støyt framover for fri programvare i heile verda og vil dimed tryggja desse fordelane på
1228 tvers av landegrenser.

1229

SAK 4/24

INNSENDE UTTALELSER TIL SUS 30. ORDINÆRE LANDSMØTE

1230

SU vil at:

1231

- Alle dataprogramma som er finansierte av offentlege midlar vert gjevne ut som fri programvare

1232

1233

- Det skal vera mogleg å bruka offentlege tenester, som skulen, utan å måtte bruka ufri programvare

1234

1235 U22 Ja til selvbestemmelse over eget liv - ja til
1236 aktiv dødshjelp!

1237 *Forslagsstiller: Kornelia Osvold Askheim og Stein Phabian Strømme Eide*

1238 Alle mennesker burde ha rett til å dø på en verdig og human måte. Dette handler om
1239 menneskets selvbestemmelse over eget liv, og det å selv kunne ta valg over egen kropp og
1240 helse.

1241
1242 Passiv dødshjelp, er i motsetning til aktiv dødshjelp, et tiltak som allerede er i bruk her i
1243 Norge. Det er et tiltak noen pasienter som ønsker å slippe uutholdelig lidelse, over enda
1244 lengre tid i livets siste fase, velger å benytte når de har fått en dødsdom. Passiv dødshjelp
1245 innebærer at pasienten for eksempel unngår å spise eller drikke, eller motsetter seg
1246 livsforlengende eller annen medisinsk behandling. Passiv dødshjelp skaper mye mer lidelse
1247 for pasienten og de pårørende enn det aktiv dødshjelp gjør. Et av hoved alternativene til
1248 aktiv dødshjelp er for mange å begå selvmord, noe som både isolerer pasienten og
1249 traumatiserer de rundt.

1250
1251 Den mest utbredte formen for aktiv dødshjelp kalles 'Oregon-modellen'. Hvis en person
1252 ønsker å få innvilget aktiv dødshjelp må personen være uhelbredelig syk og ha mindre enn 6
1253 måneder igjen av forventet levetid. Hvis en nordmann vil oppsøke aktiv dødshjelp i utlandet
1254 koster det opp mot 10.000 euro, og kan være en stor belastning for pårørende, både
1255 økonomisk og mentalt. Det at noen sin økonomiske situasjon bestemmer om de skal ha en
1256 verdig død eller ikke, er helt uakseptabelt. Aktiv dødshjelp gir muligheten for en ordentlig
1257 avslutning med pårørende, noe som ikke alltid er tilfellet om pasienten må lide gjennom
1258 passiv dødshjelp eller må være i et sykehus i månedsvis hvor de får få muligheter til å være
1259 med pårørende og tilbringer mesteparten av tiden sin enten alene eller med sykepleiere de
1260 ikke kjenner.

1261
1262 Det er lite støtte blant politiske partier til aktiv dødshjelp den dag i dag, til tross for stor
1263 støtte blandt det norske folk. Australia, Canada, New Zealand, 8 land i Europa, og 11
1264 delstater i USA tillater ulike former for aktiv dødshjelp. Individets selvbestemmelsesrett og
1265 kroppslige autonomi er noe vi i Sosialistisk Ungdom står for. Retten til et verdig liv
1266 inkluderer også muligheten til en verdig avslutning. Det å respektere andres liv, og rett til å
1267 bestemme over egen kropp, betyr i noen tilfeller å respektere andre sitt ønske om å unngå å
1268 ha en uverdigg og smertefull siste livsfase.

1269
1270 **SU VIL:**

- 1271 • At eutanasi og assistert livsavslutning skal lovliggjøres for pasienter med dødelig
- 1272 sykdom og kort forventet levetid, etter Oregon-modellens rammer.
- 1273 • At leger skal ha rett til å reservere seg mot å selv utføre eutanasi, men ikke mot
- 1274 assistert livsavslutning eller å henvise pasienter videre for eutanasi.
- 1275 • At det skal utbygges et sterkt lovverk rundt retten til aktiv dødshjelp.

1276 **Litteraturliste:**

1277 <https://www.aftenposten.no/norge/i/1kmQPq/flere-sier-ja-til-aktiv-dodshjelp>

1278 <https://aktivdodshjelp.org/aktiv-dodshjelp/>

1279 <https://www.abcnyheter.no/helse-og-livsstil/helse/2019/06/01/195581870/51-prosent-sier-ja-til-aktiv-dodshjelp?nr=1>

1281 <https://sykepleien.no/2016/11/retten-til-do>

1282 [https://www.nrk.no/dokumentar/ny-undersokelse-overrasker_-hver-fjerde-lege-er-for-](https://www.nrk.no/dokumentar/ny-undersokelse-overrasker_-hver-fjerde-lege-er-for-aktiv-dodshjelp-1.12245367)

1283 [aktiv-dodshjelp-1.12245367](https://www.nrk.no/dokumentar/ny-undersokelse-overrasker_-hver-fjerde-lege-er-for-aktiv-dodshjelp-1.12245367)

1284 [https://www.legeforeningen.no/contentassets/2b6dc330cb8744cf95ef47fb8ee13a61/begren-](https://www.legeforeningen.no/contentassets/2b6dc330cb8744cf95ef47fb8ee13a61/begren-ning-av-livsforlengende-behandling-hoeringsutkast.pdf)

1285 [sning-av-livsforlengende-behandling-hoeringsutkast.pdf](https://www.legeforeningen.no/contentassets/2b6dc330cb8744cf95ef47fb8ee13a61/begren-ning-av-livsforlengende-behandling-hoeringsutkast.pdf)